

Tvrde a nebojácné sú vyhlásenia protifašistov

Dalo sa predísť tokajickej tragédii?

Deň, keď Hitler prehral vzdušnú vojnu

Výzva veteránov antihitlerovskej koalície

Naša anketa

Čo vidíte za tým, že prezident SR A. Kiska odmieta ísť do Moskvy uctiť si našich osloboditeľov?

Odpovedajú niektorí z priamych účastníkov a slovenských víťazov boja s fašizmom, ktorých na Slavíne vyznamenal minister zahraničia RF Sergej Lavrov.

Ján Škorec: Jeho vnútorné uvedomenie, ktoré nie je totožné s naprostou väčšinou nášho národa!

Štefan Minarovič: Som veľmi nešťastný, že sa takto zachoval a takto pošpinil tým celý slovenský národ. Hanba nám, že sme si ho zvolili.

A dodám toto. My sme porazili fašizmus za pomoci Červenej armády. Preto táto úcta patrí našim osloboditeľom a aj všetkým, ktorí sme tak čestne bojovali.

František Hartánský: Na to je veľmi ťažko hľadať odpoveď. Mne sa to zo strany pána prezidenta vidí ako také malé chuligánstvo.

Však počúvajte, čo sa tu, na Slavíne, hovorí o tom, že odišiel z tohto podujatia. Pán prezident si asi neuvedomuje, že on je prezidentom všetkých občanov, slovenských občanov. No on sa jednostranne orientuje iba na Západ. Celkom jasne tým ukazuje, že u neho prevláda špekulatívny pocit... alebo existenčný postoj..., že... jednoducho ide za biznisom. Prezidentské kreslo je pre neho biznis!

Ladislav Kuna: Nič si o tom nemyslím. Viete čo? To je jeho rozhodnutie a súdime ho podľa toho. No a tak isto ho budú súdiť aj dejiny.

Perlička

Prezradil ho pot

Uniforma Hermanna Göringa ide pod dražobné kladivko. Za vyvolávaciu cenu 85 tisíc libier. Doteraz ju vlastnilo súkromné švajčiarske múzeum, avšak tí boli v domnení, že vlastnia napodobeninu.

Ukázalo sa, že napodobnina je v skutočnosti originál. A pravosť prezradil pot, teda presnejšie potné škvrny. Göring bol totiž korpulentný muž, ktorý sa výrazne potil. A odborníci na starožitnosti flaky v podpazuší na uniforme nedali spať. Rozbehol teda pátranie a s pomocou moderných technológií sa podarilo odhaliť, že uniforma je pravá.

Ďalším dôkazom je vyťahané ľavé vrecko. Göring si totiž pri stretávaní sa s ľuďmi stále pchal ruku do ľavého vrecka. Práve tam bol materiál výraznejšie poškodený. Dôvod povolenia vlákien tkaniny je ten, že vojnové látky boli veľmi nízkej kvality.

A. MIKUNDOVÁ, zdroj: mirror.co.uk

Nacisti prenikli až do Moskvy

V Moskve sa pred 70. výročím Veľkého víťazstva objavili v Centrálnom detskom obchode na Lubjanke (bývalý Detský svet) busty a hračky vojakov a dôstojníkov v uniforme nacistického Nemecka.

Výetrovatelia potom spustili opatrenia na výpátranie, kde všade sa ešte nachádza analogický tovar. Čo sa im oplátilo, pretože o tri dni objavili v obchode Technika lietadlo s fínskou svastikou.

Podľa ruskej tlače od 4. – 6. apríla 2015

Zažili sme vypískanie aj prezidenta a aj bratislavského primátora

Prečo som informáciu o vypískaní prezidenta SR A. Kisku na Slavíne a bratislavského primátora I. Nesrovnala pri pamätníku sovietskej armády na nám. E. Suchoňa počas osláv 70. výročia oslobodenia nášho hlavného mesta dal rovno do titulku? Len preto, aby bolo okamžite evidentné čo všetko dokáže v mene svojej verejnoprávnosti zamlčať z našich daní existujúca „Slovenská televízia“ (RTVS). Lebo tá vo svojej hlavnej spravodajskej relácii Správy RTVS o tom nepovedala ani slovo.

Naopak, veľký potlesk zhromaždených si na Slavíne vyslúžili ruský minister zahraničia S. Lavrov a predseda vlády R. Fico a pri Redute predseda bratislavského oblastného výboru SZPB Martin Krno.

Ten síce na jednej strane skritizoval verejnosť za piskot na prezidenta, no na druhej strane skritizoval „nemenovaného politika“ za jeho tohtoročné zapalovanie sviečok na miestach posledného odpočinku našich osloboditeľov a pripomenul mu, že oslavy oslobodenia nie sú Dušičky, ale sú vyjadrením radosti a vďaka za našu slobodu.

Z vystúpenia R. Fica:

- Moja prítomnosť na Slavíne je vyjadrením vďaka tým, ktorí obetovali svoje životy na záchranu životov našich rodičov, nás i našich detí.

- ...pamätník, ktorý sa týči nad mestom, nie je pamätníkom ideológie. Toto je pamätník víťazstva a odvahy!

Z vystúpenia S. Lavrova:

- Oslavy 70. výročia oslobodenia Bratislavy boli možné len vďaka spoločným operáciám Červenej armády, 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a slovenských partizánov.

- Sme hlboko vďační vedeniu a ľudu Slovenska za pozornosť a starostlivý vzťah k pamätníkom hrdinom 2. sv. vojny a hrobom sovietskych vojakov. Rusko a Slovensko majú rovnaké hodnotenie tých udalostí.

My, ako aj naši slovenskí priatelia sme presvedčení, že musíme sväto chrániť pamiatku na hrdinov a nepripúšťať kazenie pravdy.

Ryba... od hlavy

Mestské oslavy pri Pamätníku sovietskej armády na námestí E. Suchoňa, ktoré boli v plnej réžii primá-

tora I. Nesrovnala, zrejme boli jeho osobou aj poznačené. Evidentne chudobnejšia bola účasť veľvyslancov, chýbala vojenská hudba, nosiči vencov (tu si dôvod treba domyslieť), nezaznel ani tradičný príhovor ruského veľvyslancu... Povedané jednou vetou, toto podujatie bolo v porovnaní s mnohými minulými evidentne chudobnejšie a aj menej slávnostnejšie.

To, že prítomní Bratislavčania v istej chvíli svojho primátora vypískali, to si v podstate spôsobil sám. Jazyk si pustil na špacírku bez rozumu. Obdobne mohol byť vypískaný aj jeho moderátor, ktorý síce vie rozprávať, ale evidentne sa nevyzná v dejinných pojmach Slovenský štát, Slovenská republika, pretože ich nevie zaradiť do správneho historického obdobia. Ej veru, školených máme dnes veľa, no vzdelaných málo!

Potlesk za svoje slová si vyslúžil predseda BSK Pavol Frešo, ktorý síce hovoril krátko a stručne, ale nikto nespochybnil, že to, čo povedal, mu vychádza rovno z duše. Viacerí v SZPB totiž vieme, že aj jeho predkovia sa zapojili do protifašistického odboja.

(Pokračovanie na str. 3)

Japonsko po prvýkrát vyjadrilo „hlbokú ľútosť“

Minister zahraničia Fumio Kišida predstavil každoročnú Modrú knihu diplomacie, v ktorej vláda Japonska vyjadrila „hlbokú ľútosť“ za agresiu voči susedným štátom v rokoch druhej svetovej vojny.

Podobná formulácia sa použila po prvýkrát v histórii. Pozorovatelia to

považujú za odpoveď na obvinenia z historického revizionizmu, ktoré sa čoraz viac sypú na adresu oficiálneho Tokia.

Susedné ázijské štáty, predovšetkým Čína a Južná Kórea, kritizujú Japonsko za súčasné prehodnocovanie jeho bezpečnostnej politiky, ktoré môže

prerásť do rozšírenia kompetencií japonských síl sebaobrany.

Navyše súčasný japonský premiér pri žiadnom výročí kapitulácie doposiaľ od roku 2012 nikdy nezložil tradičnú prísahu nikdy nebojovať a ani sa susedným štátom za japonskú agresiu neospravedlnil.

Podľa vz.ru, 7. apríl 2015

Na zamyslenie:

Vojna je zaujímavá najmä pre tých, čo sa iba pozerajú.

Arabské príslovie

USA musia vrátiť domov všetku svoju nestrategickú atómovú výzbroj

Spojené štáty americké musia vrátiť na národné územie všetku nestrategickú atómovú výzbroj a musia zaviesť zákaz na jej rozmiestňovanie za hranicami. Vyhlásil to námestník ministra zahraničia RF Alexandr Lukaševič.

Pri komentovaní vyjadrenia oficiálnej predstaviteľky štátneho departmentu USA Jennifer Psakiovej, že rozmiestňovanie americkej atómovej výzbroje na území európskych spojencov v NATO a spoločný nácvik jej používania aj s neatómovými členmi aliancie akoby zodpovedali článkom Dohody o nešírení atómových zbraní, ruský diplomat odpovedal, že Psakiová „otvorene falšuje fakty“.

Psakiová napríklad tvrdí, že „americká atómová výzbroj v Európe sa ‚neustále‘ nachádza pod kontrolou USA a nikdy sa neodovzdáva iným štátom“, ho-

vorí Lukaševič. „Lenže v skutočnosti tzv. ‚spoločné atómové sily‘ NATO predpokladajú účasť európskych neatómových štátov – členov aliancie – na spoločnom atómovom plánovaní a pri získavaní návykov používania atómovej výzbroje lietadlami – nosičmi, ich posádkami, infraštruktúrou letísk a pozemných zabezpečovacích služieb daných štátov,“ zdôraznil Lukaševič. A zároveň pripomenul, že naposledy sa takéto cvičenie, Steadfast Noon 2014, konalo minulý rok v Taliansku.

„Neraz sme upriamovali pozornosť natovskej strany na to,

že podobná prax priamo protirečí duchu i litere dohody o nešírení atómových zbraní,“ zdôrazňuje oficiálny predstaviteľ MZV RF. „Je známe, že článok 1 zakazuje atómovým mocnostiam komukoľvek odovzdávať kontrolu nad atómovou výzbrojou alebo inými atómovými výbušnínami, či už priamo, alebo nepriamo. Článok 2 zase stanovuje pre neatómové štáty zákaz prijímať takúto kontrolu od kohokoľvek. No v aliancii túto líniu stále uskutočňujú. Pričom takáto nenormálna situácia sa uchováva už vyše 40 rokov.“

Podľa ng.ru, 24. marec 2015

Nový trend – demokratický fašizmus

Fašizmus si zväčša predstavujeme ako politický systém, na čele ktorého je diktátor, zakazujúci akékoľvek iné myslenie a opierajúci sa o represie.

Toto platilo len do konca vojny. Po nej sa fašizmus obrodil: napriek tomu, že taktikou sa opiera o propagandu i o nekonečné vojny, na tvári má masku demokracie.

Touto verziou amerického fašizmu utrpelo od 2. sv. vojny 69 štátov (viac ako v 1. sv. vojne).

Ak by nacisti neboli vyšli za svoje hranice, nevznikol by

Osvienčim a zrejme ani holokaust. Ak by USA a jeho agresívni spojenci (žiaľ, aj Slovensko) neboli v roku 2003 rozpútali vojnu v Iraku, takmer milión ľudí by tam dodnes žilo. A následkom toho nevznikol by „Islamský štát“, ktorý straší svet svojimi krutými útokmi.

Taký je súčasný fašizmus v jeho pravej podobe. S tým

minulým má spoločnú ešte jednu prax. A síce, že jeho najvernejším súputníkom je rovnako intenzívne klamstvo v médiách.

69 štátov-obetí, to je tretina členských štátov OSN, ktoré si prežili vojenské vpády, zvrhnutie vlád, potlačanie ľudových hnutí, bombardovanie a obklúčenia, takticky nazývané sankciami. Pričom ani jeden z týchto prípadov sa neudial bez klamstiev.

Podľa pravda.ru, 27. marec 2015

Európa príliš zdržanlivo reaguje na výpady neonacistov

Európske štáty niekedy až príliš zdržanlivo reagujú na výpady a konanie neonacistov, vrátane na Ukrajinu a v Baltskom regióne, nazdáva sa spl-

nomocnec ruského ministerstva zahraničia pre ľudské práva Konstantin Dolgov.

„Myslím si, že oni sú si toho v plnej miere vedomí, lenže,

žiaľ, niekedy až príliš upäto reagujú na konanie a výpady neonacistov – na Ukrajinu, v Baltskom regióne, v niektorých iných štátoch Európy,“ povedal Dolgov pre Russia Today.

Podľa ria.ru, 24. marec 2015

Cieľom USA sú atómové odpalovacie zariadenia na Ukrajinu

Americká spoločnosť nevie, čo sa naozaj deje na Ukrajinu, a to z dôvodu, že informácie o udalostiach na kyjevskom Majdane a potom v Donbase sú v hlavných agentúrach USA tvrdo cenzurované, aby zakryli skutočný cieľ Spojených štátov – „podriadiť“ si Rusko cestou rozmiestnenia atómových odpalovacích zariadení na ukrajinskom území, píše americký politický komentátor Eric Zuesse.

„Americké vydavateľstvá sú kontrolované a cenzurované. A dokonca aj tie organizácie, ktoré žiarlivo ochraňujú americké mediálne štruktúry, skryli pred americkou verej-

nosťou Barackom Obamom pripravený štátny prevrat na Ukrajinu vo februári 2014, výsledkom ktorého bolo zvrhnutie demokraticky zvoleného prezidenta a jeho nahradenie

ukrajinskými nacistami,“ píše politológ a ďalej tvrdí, že sa to zrejme deje preto, lebo „americká aristokracia vykúpila všetky hlavné a alternatívne informačné médiá“.

„Amerika sa snaží podriadiť si Rusko a rozmiestniť svoje atómové rakety na jeho hraniciach. No a americké spravodajské mediálne agentúry robia všetko možné, aby toto všetko ukryli pred americkým ľudom,“ tvrdí Zuesse.

Podľa ria.ru, 31. marec 2015

„Naša vojna sa skončí vtedy, keď na juh od Ruska bude proruský protifašistický štát...“

„Povedané inak, my potrebujeme celú Ukrajinu,“ citujú tajomníka Rady bezpečnosti Doneckej ľudovej republiky a veľiteľa práporu „Východ“ Alexandra Chodakovského internetové noviny Lenta.ru.

DER a LER sú podľa neho len počiatočným štádiom vzdor-

u voči kyjevským úradom. „Ja vnímam existenciu DER a LER

ako prechodnú etapu. Naša vojna sa skončí, keď na juhu Ruska bude proruský protifašistický štát. Povedané inak, potrebujeme celú Ukrajinu.

Podľa evrazia.org, 30. marec 2015

Čo píšú iní

■ Zdravica predsedu Ruského zväzu veteránov účastníkom (marcového) medzinárodného stretnutia predstaviteľov veteránskych organizácií

My naše víťazstvo nazývame Veľkým. Jeho veľkosť spočíva predovšetkým v tom, že vyjavilo svetu dovtedy nevídanú chabrosť, hrdinstvo a odvahu obrancov rodnej krajiny, že národy Európy boli oslobodené od zotročenia a hrozby vymiznutia, že národy a štáty sa spojením do protihitlerovskej koalície naučili vzájomne sa počúvať a počuť, ako aj dohovárať sa o najzložitejších otázkach a prichádzať jeden druhému na pomoc. Práve toto sa v mnohom stalo zárukou víťazstva v 2. svetovej vojne.

Vždy budeme s hlbokou vďačnosťou spomínať na hrdinov hnutia odporu v európskych štátoch, na hrdinstvá na frontoch našich bojových pobratimov, na účastníkov hrdinských konvojov z USA, Veľkej Británie i Kanady a ďalších krajín, ktoré v najťažších časoch dopravovali do Sovietskeho zväzu zbrane, bojovú techniku, palivo, výstroj i potraviny, nesúc pri tom nenahraditeľné straty.

Rusi sú hlboko vďační tým, ktorí poskytli pomocnú ruku Sovietskemu zväzu, tým, ktorí v sebe našli odvahu zhodiť jarmo hitlerizmu a obrátiť proti nemu zbraň.

Dnes pred nami vyvstáva aj otázka – aké poučenia si z nášho spoločného Víťazstva osvojili tí, ktorí teraz „nevidia“ hrozby neonacizmu a ktorí sa, naopak, pokúšajú prepísať dejiny?

My neonacizmu a neofašizmu aj dnes hovoríme rozhodné „Nie!“.

Armádný generál M. Moisejev, predseda RZV. Mimoriadne vydanie „Veteran Rossiji“ 2015

■ Jaceňuk v Berlíne citoval Putina

Ukrajinský premiér A. Jaceňuk počas spoločnej tlačovky s A. Merkelovou odcitoval vyjadrenie V. Putina zo 16. decembra 2010, že Rusko by v 2. sv. vojne dokázalo zvíťaziť aj bez Ukrajiny, a povedal k tomu nasledovné:

„Pokusy Ruska sprivatizovať si náš spoločný boj s nacizmom sú neprípustné.“ Podľa jeho slov 40 % padlých v Červenej armáde tvorili Ukrajinci (tzn. 40 % zo 7,8 milióna vojakov – pozn. red.). „Bol to náš spoločný boj za slobodu Európy,“ dodal.

Čo to vlastne povedal Putin? „Aj tak by sme zvíťazili. Pretože my sme krajina víťazov. Navyše mám na toto tvrdenie fakty. Ak sa pozrieme na štatistiku z čias 2. sv. vojny, tak sa ukáže, že najväčšie straty počas ...vojny niesla RSFSR. Vyše 70 % strát.“

„Znamená to teda, že vojna bola vyhraná, nikoho nechcem urážať, no predovšetkým za cenu ľudských a industriálnych zdrojov Ruskej federácie. Ide o historický fakt, všetko je v dokumentoch. Toto však nijako neznižuje význam toho, čím prispeli k spoločnému víťazstvu republiky bývalého Sovietskeho zväzu.“

„Pochopiteľne, že keď sme boli spolu, tak sme boli omnoho mohutnejšou silou,“ zdôraznil Putin.

Podľa vz.ru, 1. apríl 2015

■ Zeman nazval možnú príčinu...

Komentujúc vyjadrenia niektorých publicistov o tom, že Červená armáda v máji 1945 neoslobodila, ale dobyla Československo, Zeman povedal:

„Práve sovietski vojaci prišli v roku 1945 do Československa ako osloboditelia a už na jeseň toho roku našu krajinu opustili. Kto tvrdí opak, ten nepozná elementárne dejiny,“ zdôraznil.

* * *

Český prezident svojou účasťou na slávnostnom ceremonálii na Červenom námestí v Moskve 9. mája chce „vyjadriť uznanie za oslobodenie republiky od fašizmu“.

Bez ZSSR nebolo možné poraziť Hitlera a toto bolo dosiahnuté „za cenu dvadsať miliónov sovietskych občanov“. Zeman pritom dodal, že Čechov mohli cez 2. sv. vojnu začať likvidovať „hneď po židoch“.

Podľa vz.ru a evrazia.org, 30. marec 2015

■ Západná koalícia cez vojnu znásilnila okolo 300 tisíc Nemiek

Čitateľské kruhy Západu posudzujú nedávno vydanú knihu historičky Miriam Gebhardtovej, ktorá siahla na svetlý obraz západných spojencov – predstaviteľov civilizovaného sveta, kultúrneho a úctivého, navyše s hrdinskými sklonmi.

V tejto novej knihe Gebhardtovej je na faktoch spochybnená doteraz platná verzia o úlohe Ameriky v povojnovej histórii Nemecka. Autorka tvrdí, že vojaci spojencov znásilnili 285 000 Nemiek, že existovali aj prípady skupinového zneužívania neploletých dievčat a že najviac sa na tomto fronte „vyznamenali“ Američania. Kým Nemecko nenadobudlo suverenitu (1955), celkovo znásilnili 190 tisíc nemeckých žien. Autorka sa pritom opiera o údaje, ktoré zhromaždili bavorskí kňazi v lete 1945.

Podľa pravda.ru, 28. marec 2015

Zažili sme vypískanie aj prezidenta a aj bratislavského primátora

(Dokončenie zo str. 1)

Najviac potleskov si vyslúžil predseda ObIV SZPB v Bratislave Martin Krno, ktorý povedal aj toto:

• Prečo hovoríme v posledných mesiacoch viac o historických súvislostiach? Pretože mnohí, najmä mladší, udalosti spred 70 rokov chápu, akoby to bol dajaký iný, virtuálny svet. Relativizujú sa zásluhy Červenej armády i našich veteránov, spochybňujú sa výsledky celej 2. sv. vojny. Napriek tomu, že EÚ a aj štátna tradícia SR je postavená na antifašistických, demokratických a humanistických zásadách.

• ...Už dlhodobo kritizujeme, že v učebniciach dejepisu sa 2. sv. vojne venuje nedostatkový priestor. Napriek tomu som presvedčený, že väčšina Slovákov nie je natoľko hlúpa, aby uverila, napríklad, slovám poľského politického činiteľa, že nacistický koncentračný tábor

pri Osvienčime neoslobodili Rusi, ale Ukrajinci, pretože išlo o vojakov 1. ukrajinského frontu. Aký zmysel má takéto násilné prepisovanie dejín?

• Z dejepisu chce ostatným Európanom dávať lekcie aj jeden súčasný oficiálny predstaviteľ Ukrajiny. Druhá svetová vojna vraj vypukla útokom Sovietskeho zväzu proti Nemecku a Ukrajine. To je tvrdenie hodné do zábavnej televíznej relácie Aj múdry schybí a zaslúžilo by si cenu Zlatá vetva roka!

Ak si k tomu pridáme vyhlásenia o tzv. národnom hrdinovi Stepanovi Banderovi, ktorého regrúti fyzicky likvidovali celé dediny s poľským a židovským obyvateľstvom a po vojne mali s nimi trpké skúsenosti aj obyvatelia severovýchodného Slovenska, tak čo si máme myslieť o názorových postojoch súčasného politického vedenia v Kyjeve?

• Aj toto miesto, kde teraz sto-

jíme, je späté s 2. sv. vojnou. Práve tu, pred SND, sa niekoľko týždňov po skončení bojov v Európe konalo slávnostné defilé Červenej armády. Červenoarmejci, alebo ak chcete, Rusi, Ukrajinci, Bielorusi a ďalší, sa lúčili s Bratislavčanmi. Mnohí odchádzali rovno na Ďaleký východ. Veď tam vojna proti militaristickému Japonsku ešte niekoľko mesiacov pokračovala.

Odišli obsypávaní kvetmi. Žiaľ, po desaťročiach sa nájdu noví vykladači dejín, podľa ktorých nám sovietski vojaci priniesli v roku 1945 porobu. Čo sme si, či presnejšie naši predkovia, s tou slobodou, ktorú nám vybojovali, v nasledujúcich troch rokoch a v ďalšom období urobili, možno aj s pričinením vtedajších veľmocí, to, prosím, nezazlievajte tým chlapcom od Dnepra, Volgy a Uralu. Budme aj trochu sebakritickí.

• Víťaz 2. sv. vojny je dobre známy: spojenci antihitlerovskej koa-

Delegácia ObIV SZPB Bratislava na mestských oslavách 70. výročia oslobodenia Bratislavy, pri Pamätníku sovietskej armády na námestí E. Suchoňa.

lície. Známe je aj to, že Sovietsky zväz a jeho občania v tomto krvavom zápase niesli na svojich bedrách najväčšiu ťarchu. Sedemdesiat rokov nik nespochybňoval, že hlavným dejiskom osláv ukončenia druhej svetovej vojny v Európe je Červené námestie v Moskve, odkiaľ cez vojnu odchádzali vyzbrojené pluky priamo na front. Ruská federácia a jej ľud sa bez kladenia akýchkoľvek pripomienok hlásia k tejto slávnej tradícii.

Členovia našej organizácie sú presvedčení, že priateľské pozvanie pre najvyšších ústavných činiteľov Slovenska na taký významný sviatok nemožno ignorovať, že premiér by rozhodne mal cestovať do Moskvy. Nielen v mene tých sovietskych vojakov, ktorí tu padli, ale aj desaťtisícov ďalších, ktorí u nás bojovali. Zväčša si vytvorili k Slovensku úprimný vzťah a ten odovzdávali aj svojim deťom.

Zaznamenal V. MIKUNDA

■ 24. MAREC

Nemecký týždenník Der Spiegel na titulnej strane vyobrazil kancelárku Angelu Merkelovú, ako stojí medzi nacistickými dôstojníkmi púzujúcimi pred ruinami Akropoly. Kontroverznú fotografiu sprevádza názov Nemecká presila, ktorý odkazuje na dominantné postavenie Nemecka v ekonomických otázkach Európy. V samotnom článku sa uvádza zdôvodnenie: „Dlhé obdobie to boli najmä Nemci, ktorí boli posadnutí nacistickou minulosťou svojej krajiny, v poslednom čase sa k nim však pridali aj ďalšie európske štáty. Kancelárka s hitlerovskými fúzami, nemecké tanky smerujúce na juh a množstvo podobných karikatúr možno nájsť v Grécku, Španielsku, Británii, Poľsku, Taliansku či Portugalsku.“

■ 6. APRÍL

Ruský prezident V. Putin na otvorení ďalšej „Stráže pamäti“ v Starej Russe oznámil, že podpísal výnos o vymenovaní ďalších miest za

stalo sa VO SVETE
24. 3. – 6. 4. 2015

Mesto bojovej slávy – Staraja Rus-sa, Petrozavodsk, Groznyj, Gatčina a Feodosija.

V Sovietskom zväze existoval titul Mesto-hrdina. Na Krymskom polostrove boli jeho držiteľmi Sevastopol' a Kerč. V roku 2006 bol založený titul Mesto bojovej slávy, ktorý za udatnosť a hrdinstvo v boji za slobodu vlasti získalo už 40 miest.

■ 7. APRÍL

Grécka vláda odhaduje dlh Nemecka voči Aténam na takmer 280 miliárd eur, ktoré majú predstavovať odškodnenie za okupáciu nemeckými nacistami počas 2. svetovej vojny. Ide najmä o vojnové reparácie, ale aj o škody spôsobené vynútenou gréckou pôžičkou nacistickému Nemecku či krádežou archeologických pokladov. Nemci ešte v roku 1960, teda 15 rokov po páde Hitlerovho režimu, Grécko odškodnili sumou 115 miliónov vtedajších nemeckých mariek a odmietajú preto akékoľvek ďalšie požiadavky Atén. Kampaň týkajúca sa nemeckých vojnových škôd bola gréckymi vládami aj občanmi vedená desaťročia, od januárového prevzatia moci Tsíprasovou vládou však nabrala na intenzite. (ao)

Noví „Nálepkovci“?

V januári boli sociálne siete plné diskusií o údajnej mobilizácii na Slovensku. Nikto však nepredložil konkrétny dôkaz, že naozaj prebehla.

Zaujímavým fenoménom týchto diskusií bolo, čo mladí ľudia písali. Že ak by mali bojovať v rámci NATO proti Rusku, prebehli by na druhú stranu. Hľa, sloven-

ská tradícia zostáva stále zachovaná. Jeden z diskutérov zasa napísal, že mu povolávací rozkaz môžu poslať do ..., pretože on skladal prísahu Československej ľudovej armáde a tejto prísahy ho nikto nezabavil. Iný sa zasa pýtal, či dostanú povolávacie rozkazy aj homosexuáli, pretože v slovenskej armáde nie je uzákonené, či je homosexualita norma, alebo je to choroba.

Podľa (Dušan Končec) slovenskyrozhlad.sk 6/2015 (krátené)

Rusi odtajnili dokumenty o prvých dňoch vojny

Ministerstvo obrany RF na svojej stránke uverejnilo unikátne dokumenty o prvých dňoch Veľkej vlasteneckej vojny.

Expozícia obsahuje kolekciu historických dokumentov z fondov Ústredného archívu MO Ruska, uvádza tlačová služba rezortu. Po prvý raz je napr. originálny rozkaz č. 2 z 22. júna 1941 o záveroch prvého kolégia vojenských, politických a štátnych činiteľov, hovoriaci o zozname nevyhnutných krokov na odrazenie zákernej agresie. V kolekcii sú aj bojové hlásenia a rozviedky o prvom dni vojny vo všetkých zvláštnych okruhoch Sovietskeho zväzu. „Ich obsah je dôkazom toho, že bez ohľadu na náhly prepád sa útvary a posádky Červenej armády do-

kázali rýchlo zmobilizovať a postaviť na dôstojný odpor,“ hovorí sa v ozname.

Celkovo sa v expozícii s názvom Prvý deň vojny nachádza vyše sto historických dokumentov; väčšina z nich sa nachádzala v neprístupných fondoch a mohli s nimi pracovať len pracovníci archívu a vojenský špecialisti.

Podľa vz.ru, 6. apríl 2015

Čím je škodlivá glorifikácia nacizmu

Veľmi presne to pomenoval ruský prezident V. Putin na stretnutí s priamymi účastníkmi vojny (6. 4.). Skonštatoval, že „najväčšia ujma je v tom, že u ľudí sa otupuje pocit nebezpečenstva k takým medzným prejavom, ako extrém-

mizmus, a k jeho hroznej forme – k nacizmu“.

Zároveň dodal, že najefektívnejší spôsob zachovania objektívnych dejín je komunikovať s veteránmi, počúvať ich rozprávania, vidieť materiálne potvrdenia toho, čo spôsobila 2. sv. vojna.

Úcta veteránom odboja

V stredu 1. apríla 2015 sa v Trnave uskutočnilo ďalšie zo slávnostných podujatí, v rámci ktorých rezort ministerstva obrany udeľuje účastníkom národného boja za oslobodenie Pamätnú medailu k 70. výročiu Slovenského národného povstania a skončenia 2. sv. vojny.

V trnavskom Divadle Jána Palárika v mene ministra obrany odovzdal 14-tim priamym účastníkom odboja medaily Richard Zimányi zo Sekcie ľudských zdrojov MO SR. Medzi odovzdávajúcimi boli aj riaditeľ Vojenského archívu Trnava Jozef Petráš či veliteľ Multifunkčného práporu Hlohovec podplukovník Maroš Murárik. Pre ďalšie štyri desiatky veteránov, ktorí sa vzhľadom na pokročilý vek nemohli na sláv-

nosti zúčastniť, prevzali medaily príbuzní.

„Vnímam veľmi citlivo, že si na nás ministerstvo obrany spomenulo, a verím, že s rovnakým záujmom budú o protifašistickom odboji informovať aj ostatní politici a médiá, pretože o vojne treba hovoriť predovšetkým mladým ľuďom,“ povedal 92-ročný Igor Viliam Kasanický, účastník Slovenského národného povstania.

Podľa www.mosk.sk, 2. apríl 2015

Zrodilo sa unikátne historické dielo

Ruské ministerstvo obrany oznámilo, že bola dokončená práca na 12-dielnej chronologickej publikácii Veľká vlastenecká vojna 1941–1945.

Ministerstvo tak naplnilo svoj zámer vydať ju v predvečer 70. výročia víťazstva vo Veľkej

vlasteneckej vojne. Zostavu tohto unikátneho vydania a jeho prípravu uskutočňovala redakčná komisia pod priamym vedením ministra Sergeja Šojgu.

Posledné dva diely sú už umiestnené na stránke ministerstva.

Podľa ria.ru, 9. apríl 2015

Banderovci sú už oficiálne bojovníkmi za nezávislosť Ukrajiny

Ukrajinský parlament prijal zákon, na základe ktorého sa organizácia OUN-UOA (Organizácia ukrajinských nacionalistov – ukrajinská povstalecká armáda, u nás známa ako „banderovci“) už považuje za bojovníkov za nezávislosť Ukrajiny, čím priznal jej členom právo na sociálne výhody.

Rozhodnutie podporilo 271 poslancov pri potrebe 226 hlasov.

Zákon hovorí, že účastníci boja za nezávislosť Ukrajiny v 20. storočí sú osoby, ktoré bojovali za nezávislosť Ukrajiny od novembra 1917 po 24. august 1991 v zostave formálnych, neformálnych a aj ilegálnych organizácií a vojenských či partizánskych štruktúr alebo formácií.

Podľa vz.ru, 9. apríl 2015

Tým, ktorí vojnu chcú

Aj touto rovnomennou básničkou od Márie Rázusovej-Martárovej sa pietnemu zhromaždeniu v Slovenskom Grobe prihovorili žiaci miestnej základnej školy pri príležitosti 70. výročia oslobodenia obce.

„Bojovať? Oj áno, lenže za mier chceme!“ recitovali deti silné slová slovenskej poetky. Po nich podpredsa ZO SZPB v Pezinku Miroslav Krajčovič zvýraznil, že „pri tomto pamätníku si pripomíname aj tunajších padlých spoluobčanov – Štefana Sadvského, Alojza Jajcaya, Štefana Nižňana, Mateja Jajcaya, Jána Biháriho...“ Dodal, že tunajší rodáci si taktiež spomínajú na mnohých zosnulých členov SZPB, ako napr. Rudolfa Mikulu, Michala Letovanca a pani Vaškovičovú, ktorá ako 8-ročná prežila utrpenie zajateckého tábora.

Súčasťou pietneho aktu bol aj krátky prhovor tajomníčky ZO SZPB Márie Markeovej, ktorá žiakom zdôraznila, že tí, čo vojnu prežili, založili si zväz protifašistických bojovníkov, a ten sa drží

svojej ústrednej myšlienky „Spomínať a nezabudnúť“.

Pezinskí odbojáři to dodržiavajú aj v praxi a preukázali to už pred

Na záver sa všetkým prihovoril starosta Štefan Gašparovič (štvrtý zľava v prvom rade), ktorý zvýraznil, že naša sloboda bola naozaj ťažko vybojovaná a draho, mnohými životmi, zaplatená.

piatimi rokmi vydaním zborníka spomienok priamych účastníkov boja s fašizmom. No a pri 70. výročí sa plánuje vydanie ďalších, ale už prerozprávaných deťmi, vnukmi a pravnučkami priamych účastníkov protifašistického odboja, pod názvom SNP a 2. sv. vojna v spomienkach štyroch generácií.

-vmi-

Liptovská Osada oslavovala

V noci z 3. na 4. apríla vstúpili do obce Liptovská Osada rumunské oslobodzovacie jednotky a 5. apríla od Ružomberka sovietske vojská. Spoločne ju oslobodili.

Tieto významné udalosti si pripomenuli občania Liptovskej Osady spomienkovým aktom pri Farskom kostole sv. Jána Krstiteľa, pri pamätnej tabuli venovanej Štefanovi Vaverčákovi a tiež pri pamätníku, kde sa zišli miestni

členovia zväzu protifašistických bojovníkov spolu so starostom obce, žiakmi a učiteľmi základnej školy, ako aj s občanmi. Žiaci základnej školy si pripravili krátky kultúrny program.

Jaroslava KONÍČKOVÁ, snímka Anna Švitková

Oslobodenie – významný medzník Párnice

Pred 70-timi rokmi sa na dolnej Orave uskutočnila veľká bojová operácia, keď od Párnice útočilo 500 až 600 fašistických vojakov. Táto obec bola strategickým miestom fašistických vojakov.

V bojoch na zastavenie ich postupu smerom na Kralovany a Závrivú zohrala významnú úlohu obrana lokality Lučivná. Veľké obeť priniesla aj obec Párnica. Z miestnych obyvateľov zahynuli: Ondrej Valko, Ján Žiačik, Ondrej Janovic, Pavol Janiga, Ján Ševčík, Ján Škultéty a aj jeho osemnásťročný syn Ján, ďalej Ján Števonka so synom Pavlom, Rudolf Ondruš, Mária Vraniaková, Katarína Štítková, Zuzana Babiková a František Koník. Angele Koníkovej delostrelecký granát odtrhol nohu.

„Pri spomienke na túto udalosť mi dovoľte vzdať hold oravskej

skupine povstaleckej armády pod vedením majora gšt. Dušana Jamrišku. Náš veľký obdiv a večnú pamiatku si zaslúži major Vladimír P. Jaromov, ktorému obec Párnica udelila titul čestný občan,“ povedal v príhovore člen

Oblasťného výboru SZPB v Ružomberku P. Stuchlý a dodal, že s veľkou úctou a pietou sa skláňa pred hrdinskými činmi všetkých statočných bojovníkov... no k ich živému odkazu sa musíme neustále vracieť.

- PS -

Pietnu slávnosť zakončil zborový spev štátnej hymny SR.

Dolnooravská obec Žaškov si svoje oslobodenie pripomenula vencami a kvetmi za prítomnosti delegácie ObIV SZPB Ružomberok, ktorú viedol člen oblasťného výboru a podpredsa ZO SZPB v Istebnom Pavol Stuchlý (na snímke druhý zľava). Prvý zľava je starosta obce Milan Pavlovčík a tretí zástupca starostu Ivan Dzúrik. Dušan SABOL

Nový šat pamätníka v Istebnom

V Istebnom si pred oslavami tohtoročného výročia oslobodenia zrekonštruovali pamätník padlým spoluobčanom počas SNP, aby si 8. apríla pripomenuli hrdinstvo svojich predkov naozaj čo najslávnejšie.

Aj toto je odraz spolupráce, akú majú miestni odbojáři so starostkou L. Fačkovou.

Dušan SABOL, predseda ZO SZPB Istebné

Odbojáři na poľovníckej výstave

Kedže viacerí naši odbojáři sú poľovníci, je úplne prirodzené, že sa zúčastňujú aj výstav poľovníckych trofejí. Napríklad výstavy v obci Ladomirová sa zúčastnili členovia zo základných organizácií SZPB Svidník, Ladomirová, Vagrínec, Hunkovce a Krajná Bystrá.

Tento výstavy sa zúčastnil aj dlhodobý člen poľovníckeho združenia Lysý Vrch-Korejovce, tajomník ObIV SZPB Svidník Mikuláš Žižák, a ako kandidát na člena poľovníckeho zväzu aj člen SZPB Jozef Žižák.

- JŽ -

Vďaka vyjadrená aj po 70 rokoch

Delegácia ObIV SZPB Svidník na čele s priamym účastníkom bojov o Smrečany Jánom Jurčišinom z obce Vagrínec sa zúčastnila osláv 70. výročia oslobodenia obce Smrečany a mesta Liptovský Mikuláš. Spoločne s J. Jurčišinom sa padlým hrdinom poklonili aj predseda ZO

SZPB Svidník Milan Magulák a členovia Pavel Gal a Ján Lacík.

Svidnícku delegáciu na obecnom úrade privítal starosta obce Smrečany Vladimír Šiarnik, ktorý odovzdal J. Jurčišinovi pamätný list a poďakovanie za obetavosť od vďačných občanov Smrečian. J. ŽIŽÁK

U nás v Rajci

Mesto Rajec má akoby dva protipóly. Na jednej strane bustu F. Ďurčanského na námestí a na druhej jednu z najaktívnejších a aj vekovo najmladších základných organizácií SZPB v žilinskej oblasti.

Naša organizácia donedávna stagnovala, zaktivizovali sme sa až v polovici roku 2013 na mimoriadnej členskej schôdzi. Odvtedy sme nielen vekovo omladli, ale aj kvantitatívne sa rozrástli. Už je nás 27 členov.

Našou významnou posilou sú naši dvaja zaujímaví zberatelia Lumír Kardoš a Peter Slota, ktorí sa pustili do zháňania všakovských vyznamenaní vrátane odbojárskeho. No a keďže ich majú už aspoň dva tisíce, usporadúvajú s nimi zaujímavé výstavy.

Neoddeliteľnou súčasťou našej práce je aj starostlivosť o hroby padlých vojakov a partizánov. Postarali sme sa napríklad o hrob sovietskeho partizána Gerasima Nikitoviča Jevdokimova, ktorý padol 21. 12. 1944 v Rajeckej Lesnej v časti Trstená. Jeho hrob

bol veľmi zanedbaný, my sme ho obnovili a naši členovia sa on starajú dodnes a na vlastné náklady.

Čo sa nám však nedarí, alebo presnejšie povedané, veľmi ťažko darí, tak to je získavanie sponzorov. Pričom bez ich príspevkov by sme mnohé aktivity, napríklad relaxačné pre vlastných členov, ani neuskutočnili. Preto by som sa rád touto cestou poďakoval riaditeľovi Dolkamu v Šuji Jozefovi Maťaovi, konateľke Chalupy AKZ v Rajci Zuzane Nemčekovej, penziónu Dubová v Rajci, konkrétne Stanislavovi Majerčiakovi, riaditeľovi pobočky Allianz v Rajci Ladislavovi Jasenovcovi a majiteľovi lekárne pri poliklinike v Rajci Romanovi Smieškovi.

Jiří Novák, predseda ZO SZPB v Rajci

Príbehy najlepších československých odstrelovačiek

Rovnomenná stála výstava fotodokumentov bola otvorená 4. apríla, pri príležitosti 70. výročia oslobodenia Bratislavy Červenou armádou od nemeckých okupantov, v bunkri BS-8 na Kopčianskej ulici v Petržalke (tá bola oslobodená 5. apríla 1945). Približuje účasť žien v bojových jednotkách počas druhej svetovej vojny.

Podujatie aj preto jeho organizátori – občianske združenie Zachráňme petržalské bunkre, Vojenský historický ústav Bratislava a mestská časť Petržalka – spestrili súťažou Najlepšia odstrelovačka Petržalky. V kategórii Strieľa celá rodina súťažili v streľbe zo vzduchoviek na terč všetky vekové generácie žien, ale aj dievčatá od 8 rokov. Víťazky získali diplomy a aj zaujímavé vecné vojenské ceny.

S myšlienkou zachrániť vojenské bunkre, ktoré tvorili v Petržalke dômyselný obranný systém bunkrov a malých betónových pevností pozdĺž hranice s Rakúskom, prišiel v roku 2009 bratislavský fotoreportér Miroslav Košířer. Najskôr inicioval obnovu zabudnutého vojenského cintorína padlým v 1. svetovej vojne; po jeho rekonštrukcii prišiel s nápadom zachrániť a opraviť chátrajúce bunkre.

Prečo sa rozhodli pre výstavu fotografií o ostrelovačkách?

„Pretože málokto vie o tejto statočnej bojovej činnosti žien pôsobiacich v 2. sv. vojne. Prítom si zaslúžia našu pozornosť a vďaka za ich hrdinské činy,“ poznamenal M. Košířer.

V rámci prehliadky bunkra priblížil jeho minulosť od výstavby a chátrania až po dnešný stav, keď sa využíva na výstavu exponátov približujúcich obdobie protifašistického odboja slovenského, ale aj českého národa. „Obnovovanie vojenských bunkrov v ČR je súčasťou záujmu štátnych orgánov a miestnych samospráv – žiaľ, na Slovensku sa o ich obnovovanie a udržiavanie stará len skupina nadšenecov z občianskeho združenia Zachráňme petržalské bunkre,“ pripomína M. Košířer.

Výstava je verejnosti prístupná denne od 13.30 do 19.00 hod. Pre veľký úspech súťaže odstrelovačiek budú v nej organizátori pokračovať každý víkend.

Vladimír DOBROVIČ, snímka M. Košířer

Mladým sa zastiera zrak nepodstatnými vecami

Mária Vlniešková z Liptovskej Osady oslovila mnohých, keď v diskusii emotívne hovorila o podpore boja proti fašizmu a o tisícoch hrdinov, ktorí obetovali svoje životy pre budúce generácie. Zdôraznila, že mnohí sa v dnešných časoch cítia ponížení.

Opäť sa totiž začína šaliť a pripravovať 3. sv. vojna. Mladým ľuďom sa zastiera zrak nepodstatnými vecami a už nie sú vychovávaní vážiť si to, čo naši predkovia v 2. svetovej vojne vybojovali a po nej aj vybudovali.

Oblasťná organizácia Ružomberok, ktorá združuje 334 členov v 14. základných organizáciách dolného Liptova a Oravy, v minulom období podstatne zlepšila činnosť najmä v Liptovskej Lúžnej a obnovená bola ZO SZPB v Istebnom. Z jednotlivcov aktívne svoju prácu na Orave odvádzajú Ján Mihál a Ján Sporka. Zásluhou Stanislava Chytku, Štefana Nováka a Pavla Stuchlého sa veľmi dobre rozbehla činnosť HDK v oboch regiónoch.

Konferencia v Ružomberku.

Veľmi významný je počín ZO SZPB v Istebnom, ktorej členovia obišli starostov na dolnej Orave a v Zubercoch a primátora Dolného Kubína a v rámci príprav na oslavy 70. výročia oslobodenia sa im podarilo získať nových predplatiteľov Bojovníka. Podarilo sa tiež praktickú komunikáciu so Združením miest a obcí dolnej Oravy, pretože tunajší starostovia a primátori sa stretávajú na riešenie problémov naozaj pravidelne.

Ďalšou témou pre budúcnosť bolo prezentovanie oblastnej organizácie navonok, cestou popularizácie svojej práce v Obecných novinách, a taktiež zhodnotenie miery financovania na prácu s mládežou. Tu máme ešte rezervy.

Vo voľbách dali delegáti svoj hlas doterajšiemu predsedovi Róbertovi Fajtovi a aj doterajšej tajomníčke Alžbete Špirkovej. Oblastný výbor bude mať 21 členov a jeho predsedníctvo 9 členov.

Dušan SABOL

Čím dnes žije Bratislava

Vďaka vám za aktívnu prácu.

Bratislavská oblastná organizácia podišla ku svojej oblastnej konferencii so 677 členmi platiacimi si členské príspevky (866 evidovaných), z ktorých 192 sú priami účastníci protifašistického odboja.

Správa konštatovala, že organizácia sa má čím pochváliť, ale má aj čo riešiť. Má napr. asi najviac prepracovanú prípravu učiteľov dejepisu a etickej výchovy, no tu potrebuje urobiť ešte jeden dôležitý krok: začať ich získavať pre členstvo vo svojich základných organizáciách. Ak sa to podarí, bratislavská oblastná organizácia sa nielen rýchlo omladí, ale aj kvantitatívne posilní.

Ako však vlastnú konferenciu vnímal jej staronový predseda oblastného výboru Martin Krno? „Jasne sme si poveda-

Rožňava sa zamýšľala, ako ďalej

Jej oblastnú organizáciu SZPB tvorí 18 ZO SZPB a 580 členov dvoch okresov, Rožňava a Revúca.

Predseda oblastného výboru N. Lacko poukázal na nepríjemný vzťah. Na kolaps miestneho ťažobného a spracovateľského priemyslu, na odchod mladej, strednej generácie za zárobkami do zahraničia – a mladí pritom

nemajú ani potuchy čo viedlo k nástupu fašizmu vo svete a čím sa to prejavilo na nás, na slovenských národoch.

A miestni majú pritom príklady priamo pred očami. Napríklad taká Čierna Lehota. Z pohľa-

li, že ak sa nemajú znižovať počty členov nášho zväzu, musia sa rozhybať najmä výbory základných organizácií. Často sa totiž ich aktivity, osobitne v hlavnom meste SR, cez bežný rok redukujú na dve členské schôdze a na účasť niekoľkých jednotlivcov na tradičných podujatiach, ktoré organizuje oblastný výbor.

Namiesto všeobecnej reči o výchove mládeže k antifašistickej tradícii by každá organizácia mala nadviazať spoluprácu s jednou školou. Tak isto by si mala vo svojom pôsobisku vyhladiť jeden pomník, či pamätnú tabuľu venovanú druhej svetovej vojne a odboju proti fašizmu. Svoju starostlivosť však nesmú zúžiť iba na kladenie kytičky raz do roka, ale viac sa zaujímať o konkrétnu historickú udalosť vo svojej mestskej štvrti či o historickú osobnosť.

Základom oživenia činnosti SZPB je však zásadná zmena komunikácie. Ukázalo sa ako absolútne nedostatočné, keď sa trikrát do roka na pléne oblastného výboru zúčastňujú predsedovia či zástupcovia všetkých ZO, alebo jednorazové listy predsedu ObV SZPB. Informácie sa i tak väčšinou medzi jednotlivých členov SZPB nedostanú.

Východiskom je vytvorenie internetovej databázy. Obojstranný tok informácií nespôsobí len to, že sa naši ľudia dostanú k aktuálnym správam, dokumentom a fotografiám z akcií, ale zvýši sa aj informovanosť ich príbuzných, ktorí internet obsluhujú. Možno to časom napomôže získať ich pre náš zväz.“ -red-

du protifašistického odboja ide o významné miesto, no dnes akoby sa život z nej úplne vytrácal.

Medzi ťažiskové pre budúcnosť preto budú patriť dobre pripravené akcie k významným výročiam, či už na školách, alebo aj mimo nich, s cieľom prebudovať záujem o odkaz a históriu protifašistického odboja a SZPB.

Jozef PUPALA

Prešovčania, klobúk dole

Ak konferencia nemá byť len púhym spoločenským stretnutím, ale má byť nástrojom na vytvorenie podmienok na dosiahnutie vyšších cieľov, tak tá prešovská bola presne o tom. Prešla tak, ako si ju organizátori naplánovali, a po schválení nových orgánov a uznesení z mnohých členov oblastného výboru priam sršalo, ako sa tešia, čo všetko idú dosiahnuť.

Samozrejme, že v správe o činnosti i v diskusii (17 príspevkov) prešovská konferencia riešila obdobné otázky ako všade, pomenovala obdobné problémy, ktoré odbojári musia riešiť, aký bude jeden z prvých krokov nového oblastného výboru (napr. každý sa stane odberateľom Bojovníka), no na prekvapenie sa vyslovila aj za utlmenie konfrontačného vzťahu vedenia oblasti a ústredia SZPB.

Na čo sa ide prešovská oblastná organizácia najviac sústrediť? Podľa diskusie sa dá usúdiť, že to bude na zlepšenie sociálneho zabezpečenia priamych účastníkov odboja, na zefektívnenie práce s mládežou pri prekonávaní ich nezaujmu o členstvo v SZPB, či na rýchlejšie reagovanie zväzu na spoločenské udalosti doma a v zahraničí. Podpredseda SZPB N. Lacko k tomu pridal informá-

ciu o poznatkoch z doterajších konferencií a aj hlavný smer, ktorým sa bude uberať 16. zjazd SZPB.

Delegáti si zvolili nový 23-členný oblastný výbor, ktorý s 11-členným predsedníctvom povedie doterajší podpredseda Jozef Čorba. Tajomníkom OblV SZPB sa opätovne stal Ľubomír Vajčovec.

Delegáti prijali Vyhlásenie oblastnej konferencie k súčasnej situácii na Ukrajine a k ignorovaniu osláv 70. výročia víťazstva nad fašizmom v Moskve prezidentom Andrejom Kiskom.

* * *

V úvode podpredseda SZPB N. Lacko dovzdal pamätné medaily zväzu in memoriam Milanovi Sidorovi a Jozefovi Kaňukovi, ktoré si prevzali ich vdovy.

-vmi-

Prešovskí delegáti.

Slovo má priamy účastník boja s fašizmom plk. František Orlovský.

Oblastnej konferencie vo Svidníku sa zúčastnil aj predseda ÚR SZPB Pavol Sečár spolu s podpredsedom Norbertom Lackom. Medzi delegátmi nechýbal ani priamy účastník boja s fašizmom a člen predsedníctva OblV SZPB Svidník Ján Jurčišin.

Rokovanie otvoril predseda oblastnej organizácie Jozef Rodák, ktorý sa okrem zhodnotenia práce poďakoval členom za ich záslužnú prácu.

Jozef ŽIŽÁK

Máme zodpovednosť za svoju činnosť

Zľava: Člen predsedníctva ÚR SZPB P. Brndiar, M. Švikruhovú a primátorka Lučenca Alexandra Pivková.

Oblastná konferencia SZPB v Lučenci jednoznačne podporila plán hlavných úloh na budúce obdobie a aj zmenu na svojom čele. Za predsedu oblastného výboru SZPB bol zvolený Jozef Cerovský, podpredsedníčkou sa stala Mária Švikruhovú a tajomníkom sa opätovne stal Rudolf Václavík.

Za predsedu historicko-dokumentáčnej komisie bola navrhnutá Marta Galádová.

Novozvolený predseda sa poďakoval za dôveru a zároveň vyjadril úctu všetkým, ktorí viedli a pomohli k dobrému menu tejto oblastnej organizácie. Vzdal úctu bojovníkom v SNP a v 2. svetovej vojne a pripomenul, že je potrebné

rady členov SZPB omladzovať.

V diskusii na oblastnej konferencii odzneli informácie o činnosti v ZO SZPB Poltár a Málinec. Zaznela tiež kritika členky – učiteľky vzdelávacej činnosti na základných a stredných školách, kde z radov učiteľov (mladých) nie je ochota vysvetľovať a vzdelávať žiakov z dejín SNP a 2. svetovej vojny.

Na oblastnej konferencii zaznelo viacero poďakovaní a jedno malo mimoriadne vzácny obsah. Patrilo Izabele Sabovej (86 rokov), ktorá stále v dobrej vitalite pomáha oblastnému výboru a podieľala sa aj na príprave tohtoročnej konferencie.

Počas rokovania bola priamemu účastníkovi SNP, 90-ročnému Jánovi Mackovi, odovzdaná medaila k 70. výročiu SNP a 70. výročiu ukončenia 2. sv. vojny.

Mária ŠVIKRUHOVÁ

Rokovanie v Senici.

V Senici v správe zaznelo, že napriek prijatiu štyridsiatich členov do 55 rokov došlo k zníženiu počtu platiacich si členské známky z 328 na 285 a aj k zníženiu počtu základných organizácií z 13 na 9. Žiaľ, oblastná organizácia má už len 9 priamych účastníkov protifašistického odboja.

Na obnove členstva sa nepodieľajú všetky základné organizácie. Príkladom sú ZO SZPB v Skalici a v Brezovej pod Bradlom.

Brezno si drží počet nad tisí

Jednou z hlavných úloh v oblastnej organizácii Brezno bolo omladenie a udržanie členskej základne nad počtom 1000 členov. Napriek tomu, že členskú základňu za posledné funkčné obdobie opustilo 248 členov, vďaka prijatiu 189 nových členov bola táto úloha splnená. V súčasnosti máme 1030 členov platiacich členské príspevky, čím patríme k najväčším na Slovensku.

Medzi najaktívnejšie ZO SZPB patria Pohorelá, Heľpa, Závadka nad Hronom, Čierny Balog, Brezno 1, Brezno 2 a Jasenica, ktoré okrem organizovania zaujímavých akcií pre svojich členov pravidelne propagovali svoju činnosť v Bojovníku i v miestnych a regionálnych médiách.

Nedostatočná je stále slabá spolupráca s kladných organizácií ZO SZPB so školami pri organizovaní besied o národnoosloboditeľskom boji a dlhodobá nečinnosť HDK. K

Vranovská oblasť

V správe o činnosti tajomníčka Márie Jendruščákové sa síce poďakovala spoluprácu partnerom, no najviac oceňuje aktivitu ZO SZPB v obciach Petrovo, Vranov-Čemerné, Hanušovce, Bystré, Hermanovce, pretože práve na nich spadá väčšina ťažiska činnosti.

Medzi slabiny zaradila prestarnutosť členov.

Kritika očividná

Senici najdôležitejšie považujú za miniatúry čí SNP, ako sú skó-dulské operácie čenia 2. svetovej vojny a oslavy svojich bojovníkov a obcí. V tejto oblasti dobrú spoluprácu s priateľmi a štátnymi

vrátane vytvorenia časových podmienok, aby sa spomienkových aktov mohli zúčastniť aj mládež, pre ktorú sú tieto školy protifašistickej výchovy.

Predseda Milan Podhoráni v správe zdvihol regionálne oslavy 70. výročia pri pamätníku U Rehušov vrátane zrekonštruovanej Pamätnej izby U Rehušov s novou expozíciou, ktorú navštevuje verejnosť vrátane žiakov a študentov. Tieto boli spojené s ukázkami bojov

Predsednícky stôl v Brezne. Zľava: Štefan Dubovický a Ján Páček z partnerskej organizácie v B. Bystrici, Jaroslav Demjan, Ján Šulej a Pavel Brndiar.

sol tiež počet odberateľov Bojovníka a Ročenky odbojára. Naďalej pokračuje stagnácia v činnosti menších ZO SZPB, ktoré nezvolávajú výborové a členské schôdze dokonca už nezasielajú ani potrebné hlásenia.

Člen Predsedníctva ÚR SZPB P. Brndiar zhodnotil činnosť zväzu a vyzdvihol osobný podiel predsedu P. Sečkára na stabilizácii finančnej situácie SZPB, na rekonštrukcii

sídla zväzu a aj na prijatí dvoch dôležitých zákonov v NR SR. Informoval tiež o návrhoch na úpravu stanov.

Vo voľbách bol za predsedu OblV SZPB zvolený doterajší primátor Brezna Jaroslav Demian, za tajomníka Ján Šulej, za podpredsedu OblV SZPB Anton Pôbiš a za predsedu OblRK Milan Kvoriak.

Ján ŠULEJ

st – to je 12 organizácií a 300 členov

skej základne a nezáujem časti mladej generácie o dianie v spoločnosti, o dejiny národného oslobodzovacieho hnutia... Kriticky sa tiež vyjadrila k odberu dvojtyždenníka Bojovník a k prijímaniu nových členov.

Pozitívne sa vyjadrila ku spoluorganizácii miestnych odbojových osláv dní oslobodenia a významných dátumov KDO, SNP (Stretnutie pod Lysou, Výstup na Šimonku, Beh mjr. Kukorelliho a strelecké preteky žiakov), ako aj množstvu poznávacích zájazdov o 2. sv. vojne. Nedá sa tiež nespomenúť starostlivosť o vojnové hroby a pomníky, kde je príkladom ZO SZPB Vranov-Čemerné.

V pestrej a názorovo rozdielnej diskusii odzneli príspevky o činnosti oblastného výboru, o správe revíznej komisie, o hospodárení i o práci jednotlivých ZO SZPB. Diskutujúci sa tiež kriticky vyjadrili k učebným osnovám, v ktorých sa veľmi malý priestor dáva dejinám 2. svetovej vojny, SNP a národnoslobodzovaciemu hnutiu, o ťažkostiach so získavaním nových členov a o nízkom odbere dvojtyždenníka Bojovník.

Ďalej bol skritizovaný nezáujem niektorých samospráv o spoluprácu a podporu ZO SZPB.

Bola tu spomenutá aj nedostatočná pozornosť a starostlivosť štátnych orgánov o ešte žijúcich veteránov – vojakov 2. svetovej vojny a partizánov – a zároveň i absencia zástupcov ÚR SZPB na regionálnych a miestnych oslavách SNP v okrese Vranov n/Topľou.

V diskusii vystúpili zástupcovia šiestich ZO SZPB a s príhovorom aj P. Sečkár.

Míchal PETER

ividne urazila predsedu

ania za ežitejšie ú pripo e si výro, Karpatskianskej e, ukon- . sv. voj- obodenia miest

to súvis- oceňujú spoluprá- imátormi arostami, ienok na ohla zú- podujatia

ráve vy- čia SNP otvorenia Rehušov je široká tov škôl. ej techni-

ky a partizánskeho boja. Ďalej boli vyzdvihnuté výlety na Bradlo, do múzea v Košariskách, na Slavín a do Múzea SNP v B. Bystrici, a osobitne prednáška historika J. Bystrického s ukázkami z oslobodzovacích bojov, ktorej sa zúčastnilo so svojimi pedagógmi okolo 380 stredoškôľakov.

Pozornosť si tiež zaslúži výstava Cesta k slobode – prameň národnej hrdosti, ktorá má byť postupne inštalovaná na školách ako živá pomôcka pri výchove dejepisu.

Seničania mali aj jednu málo vídanú raritu – Klub mladých antifašistov pri OblV SZPB, ktorý však po dvojročnom pôsobení zanikol. Opäť ho však chcú obnoviť.

Problémom bola oblasť hospodárenia. Oblastná organizácia na jednej strane nevyužila prostriedky pridelené jej v rámci dotácií ÚR SZPB, na druhej však nie príliš úspešne hľadali sponzorov.

Kým v diskusii nevystúpil Ernest Jurkovič zo ZO SZPB v Holíči, zaznieval v nej hlavne pozitívny názor na prípravu pietnych aktov (veď prečo aj nie, keď ich neorganizuje SZPB, ale samosprávne úrady). Ten správu označil za rozporuplnú, skritizoval zrušenie štyroch ZO SZPB a korunu všetkému dal

slovami, že uznesenie ostatnej konferencie nebolo naplnené.

Za zvlášť neprijateľný označil spôsob hospodárenia. Narážal aj na správu revíznej komisie, hovoriacej o pokute 300 eur za omeškanie platby. „Ak by to malo týmto spôsobom naďalej fungovať, v ZO budeme hľadať inú cestu pôsobenia,“ pritvrdil.

Predseda M. Podhoráni zrejme zbral kritické poznámky E. Jurkoviča veľmi osobne, i keď skôr to bola kritika výkonu tajomníčky, a vzdal sa nielen kandidatúry na opätovné zvolenie, ale rezignoval aj na takmer všetky iné nominácie. Situácia sa natoľko vyhrotila, že nakoniec sa až po dlhom presviedčaní podarilo zvoliť novú predsedníčku – Dagmar Juskovú zo ZO SZPB v Skalici.

Urazená ješitnosť pôsobila aj po skončení oficiálneho rokovania, pretože očividne urazený predseda a niektorí ďalší členovia dovtedajšieho pléna odmietli podporiť nové vedenie.

Situácia v senickej oblasti nebola vo vedení SZPB nikomu neznáma. To sa o prebudenie tejto organizácie usilovalo už dávno, no nič nepomáhalo. Čiže v Senici to určite bude už len lepsié.

Vladimír Dobrovič

Z vyhlásení oblastných konferencií

Prešov: Sme znepokojení občianskou vojnou na východe Ukrajiny..., nenávisťou politikou medzi dvoma slovanskými národmi, ktoré pred vyše 70 rokmi niesli hlavnú ťarchu boja s nacizmom a fašizmom.

Odsudzujeme počiny ukrajinských nacionalistov a neofašistov, ktorí pod vlajkami UPA a nacistickými a fašistickými symbolmi bojujú proti rusky hovoriacim spoluobčanom! To všetko s podporou ukrajinskej vlády, USA, EÚ a NATO.

Požadujeme dodržiavanie dohôd z Minska, nastolenie mieru a dodržiavanie rovnakých ľudských práv.

Sme rozhodne proti budovaniu základní NATO a prítomnosti cudzích vojsk na našom území. Je zarážajúce, že USA a EÚ po 70 rokoch od skončenia 2. sv. vojny svoju bezpečnostnú politiku preniesli do konfrontačnej politiky voči Rusku na územie Ukrajiny, kde sa ešte nezabudlo na všetky obeť, hrôzy, útrapy a škody spred 70 rokov a kde sú pochovaní i mnohí Česi, Slováci, Rusíni a ostatné národnosti, ktoré po boku Červenej armády oslobodzovali toto územie spod fašistického jarma.

Taktiež ignorovanie osláv 70. výročia ukončenia 2. svetovej vojny v Moskve prezidentom Kiskom považujeme za neúctu voči obetiam, ktorí položili svoje životy za našu slobodu.

Ružomberok: Delegáti sa zhodli na hodnotení vnútroštátnej situácie v SR v oblasti nekontrolovateľného šírenia politického extrémizmu.

Je ťažko pochopiteľné, že v štáte, ktorý oficiálne odvíja svoju existenciu od jedného z najvýznamnejších európskych prejavov odporu proti fašizmu – SNP, nie je k dispozícii nástroj na zamedzenie fašistickej propagandy a verejných vystúpení prívržencov fašizujúceho Slovenského štátu, resp. Slovenskej republiky z rokov 1939–1945.

Najnovšie sa to ukázalo 14. marca tohto roka v Bratislave. Obdivovatelia Jozefa Tisa a ľudáckeho režimu **POD OCHRANOU POLÍCIE** opäť mohli usporiadať svoje oslavy, pochod a propagačné vystúpenia. Ich odporcovia, nám blízke **antifašistické sily, sa ocitli pod policajným tlakom a lustráciou, ba dokonca niektorí boli zadržaní a odvedení v putách.**

...Proti nastupujúcemu fašizmu je **povinnosťou** demokracie riešiť otázku, či sa demokracia môže brániť nedemokratickými prostriedkami. Nielenže môže, ale proti fašizmu aj musí!

Európa je v kríze..., ale myšlienkovej. Považujeme za svoju základnú povinnosť nahlas a jednoznačne vystúpiť menom všetkých, ktorí bojovali na frontoch, v horách, krimináloch a koncentračných táboroch za ľudský svet. Dôrazne žiadame, aby sa zákonodarné orgány, vláda, justícia a policajné orgány zobudili a začali konať. Odmietame výhovorky, že to či ono nie je vysvetlené v zákonoch, že nie sú prostriedky, ako zabrániť šíreniu neofašizmu, že rodiace sa ozbrojené formácie sú pod kontrolou a pod. Je smiešne a trápne, ak sociálna demokracia s presvedčivou prevahou v parlamente nedokáže viac, než potláčať

antifašistov. Protestujeme proti tomu a žiadame, aby sa pseudodemokratické ohľady odsunuli stranou a demokracia ukázala svoju silu! V opačnom prípade budú tí, ktorí dnes mlčia, v budúcnosti väčšími viníkmi ako tí, ktorí bez obáv hlásajú neofašistické heslá a oslavujú to, čo je najväčšou hrozbou našej budúcnosti!

Lučenec: Konferencia podporila vyhlásenie „Dejiny víťazstva v 2. svetovej vojne sú nemenné“. Taktiež bola vyjadrená podpora účasti predsedu vlády SR Roberta Fica na oslavách víťazstva nad fašizmom v Moskve.

Považská Bystrica: Európou sa opäť valí hnedý mor a politikom i nám akoby neprekážali pochody banderovcov po Ukrajine a SS veteránov v Lotyšsku. Z Ruska robíme agresora, ale USA, ktoré majú na svedomí Irak, Afganistan, Líbyu, Juhosláviu, sú spojenci.

Takáto servilnosť európskych politikov naháňa strach. Strach o budúcnosť našej planéty a o budúcnosť generácií. ...Mier je ohrozený vďaka militantnej politike USA.

Pred 70 rokmi sa práve sovietske vojská významnou mierou zaslúžili o ukončenie útlatku a pomohli zastaviť prejavy fašizmu a nacizmu na území Slovenska.

Pozvanie na pripomenutie si týchto dôležitých míľnikov... má pre nás len jeden výklad. Že účasť prezidenta SR na oslavách v Moskve nemôže byť spájaná s podporou súčasného neofašizmu a neonacizmu. ...Mala byť jasným signálom zo Slovenska, že ako národ si vážime obeť, ktoré sa zaslúžili o nastolenie mieru v roku 1945.

Bratislava: Delegáti Bratislavského kraja vyjadrujú hlboké rozhorčenie nad rozhodnutím prezidenta Andreja Kisku, že odmietol ako najvyšší ústavný činiteľ SR oficiálne pozvanie na oslavy 70. výročia víťazstva nad fašizmom a skončenia 2. sv. vojny v Moskve. A to napriek dobre mysleným výzvam našej organizácie, ďalších občianskych združení a známych osobností.

Jednoznačne odmietame zdôvodnenie poradcov hlavy štátu, že sa vrah vzhľadom na udalosti na Ukrajine a Kryme nechce zúčastniť na oslavách „sily armády na vojenskej prehliadke“.

V tejto súvislosti dôrazne vyzývame predsedu vlády Roberta Fica, ktorý takisto dostal pozvanie od Ruskej federácie, aby dôstojne reprezentoval Slovensko na podujatí na Červenom námestí v Moskve. Tam tradične vrcholia oslavy Víťazstva v Európe.

Ide predovšetkým o vzdanie holdu krajine, ktorá sa všeobecne uznávané najviac zaslúžila o porážku nacistického Nemcka a vzápätí spolu s USA aj militaristického Japonska.

Určite nemá ísť o glorifikáciu akéhokoľvek režimu v Rusku, ale o vyjadrenie hlbokej vďaky Červenej armáde, ktorej 63 tisíc príslušníkov, Rusov, Ukrajincov, Bielorusov a ďalších zástupcov národov vtedajšieho Sovietskeho zväzu, obetovalo za našu slobodu to najcennejšie – svoj holý život.

Tragédia petržalského koncentračného tábora z marca 1945

Koncentračné tábory sú tragickým fenoménom rokov druhej svetovej vojny. Nevznikli počas nej – poznáme ich už z 19. storočia – a žiaľ, ani a žiaľ ani po skončení vojny nezaknili. Naposledy sme o zverstvách v nich čítali počas vojny na Balkáne pred 20 rokmi.

Skutočný obsah ich názvu dalo hitlerovské Nemecko. Boli ich stovky a posiali nimi celú svoju a aj okupované krajiny. Od zadržavacích cez pracovné až po tie najstrašnejšie – likvidačné, vyhladzovacie. Málo vieme o koncentračných táboroch v súčasnosti, ale máme turistické zájazdy do bývalých táborov, snáď pre poučenie a zamyslenie.

Petržalka mala tiež svoj koncentračný tábor (Zwangsarbeitslager für ungarische Juden), ľudovo zvaný láger. Vznikol až ku koncu vojny, v novembri 1944. Pripomíname, že Petržalka – Engerau – bola po Viedenskej arbitráži súčasťou Nemeckej ríše.

Typom bol pracovný a prechodný – hoci výsledkom pobytu v ňom bola najmä smrť. Mal niekoľko častí, údaje hovoria až o šiestich, ich lokalita resp. účel súviseli s miestom či druhom práce (pri železničnej stanici, pre prácu vo firmách, pri či pre hostinec Leberfinger, mal nemocničnú časť a pod., ďalšie dve časti mali byť v Ovsišti či v Starom Háji).

Už z nemeckého názvu je zrejmé, že bol určený najmä pre maďarských židov. Transport tzv. dobytých vagónov z Budapešti, v ktorom bolo 1600 mužov bol vypravený 12. novembra 1944 a po štyroch dňoch prišiel do Petržalky. Boli v ňom najmä členovia tzv. strednej triedy – živnostníci a obchodníci. Celú tretinu však tvorili lekári, profesori, právnici, inžinieri. Prišli v ešte v dobrom stave – o pár mesiacov sa zmenili. Tí čo mali šťastie, že prežili, sa zmenili na ľudské tiene.

Nasledujúce riadky sú prebraté z evidenčného listu pamätihodností mesta PET – 3 – 32, autor Mestský ústav ochrany pamiatok (žiaľ, v rôznych zdrojoch informácií je rozdiel v dátumoch – nevieme, či november, či december):

„Transport 1600 väzňov prišiel z Budapešti na železničnú stanicu v Petržalke 12. decembra 1944 a prebrali ich tu jednotky SA. Väzňov v skupinách po 100–150 na-

pchali do hospodárskych budov, na povaly a do garáží. V týchto priestoroch sa vôbec nekúrilo, väzni spávali na zemi a dostávali veľmi slabú stravu. Pracovali veľmi ťažko na zákopových prácach na maďarsko-rakúskom pohraničí, boli nedostatočne oblečení. Denne dochádzali na pracovisko 6–8 km. Jednotky SA, ktoré vykonávali strážnu službu, sa k nim správali kruto a násilnícky. Väzňov strašne bili len preto, lebo nevládali vykonávať namáhavú prácu. Najväčšou krutosťou sa vyznačoval strážca Beringer. V noci strážcovia organizovali zastrešovanie akcie, pri ktorých väzňov okrádali a vraždili. Bez vyzvania strieľali na každého, kto porušil zákaz opúšťať ubikácie. Vraždy odôvodňovali tým, že väzni boli zastrelení na úteku. Mŕtvych potom ich spoluväzni pod dozorom príslušníkov SA pochovávali na miestnom cintoríne, kde neraz likvidovali aj ich. Najčastejšími exekútormi vražd boli: František Pammer, Ledorfer a veliteľ petržalského gestapa Anton Hartgasser.“

Láger bol strážený oddielmi SA, pochádzajúcimi z Viedne, SA-manom velil Scharführer Edmund Kratky, neskôr ho nahradil Scharführer Erwin Falkner. Ich veliteľstvo sa nachádzalo v neďalekej obci Kittsee, kde velil Unterabschnittlei-

ter Gustav Terzer. Láger strážili aj muži z NSDAP, tzv. politickí funkcionári pod velením Karla Starozsinskyho.

V lágri pracovali bez ohľadu na počasie. Za tuhých mrazov či v daždi a v blate. Klčovali lužný les, kopalí zákopy, odpratávali sneh, stavali cestu pri Matadorke, pracovali v Preglejke. Jedenásť a viac hodín denne, len v ľahkom oblečení, polobosí a polonahí – výsledkom boli omrzliny.

Vracali sa do nevykúrených barakov. Jedla bolo menej než málo. Na raňajky melta bez cukru, na obed a večeru vyvarená repa. Nikedy fasovali chlieb – kúsok čierneho komisárku. Okrem neustáleho hladu ich trýznili aj črevné katary. Dehydratácia ich cez bezvládnosť posúvala k smrti. Hrobár z petržalského cintorína Leopold Prepelica pri exhumáciách vypovedal, že „po kolená mali odmrznuté nohy a ich telá boli tenké a scvrknuté ako telá detí...“ (len pripomíname, že hovoril o dospelých mužoch).

Práca a zima začali prinášať smrteľnú úrodu. Už začiatkom decembra začali pri múre cintorína kopat päť masových hrobov, ktoré sa postupne zaplňali. Najprv pomaly, týždenne piati, potom desiaty a od polovice marca 1945 denne ich počet stúpil na 20 až 45 obetí. Dôvodom bola podvýživa, omrzliny a črevné katary, ktoré ešte viac zoslabovali svoje úbohé obete. Strážcovia tábora sa nespoliehali len na choroby a hlad, keď sa im zdal príchod smrti pomalým, svoje obete na druhý svet posielali aj aktívne. Väzňov nahna-

li na cintorín, nechali ich vyzliecť, prinútili ich behať okolo neďalekej márnice a potom ich strieľali. Nie veľmi presne, aj preto povojnová exhumáčna komisia mohla skonštatovať, že mnohé obete neboli zastrelené, ale zahynuli zamrznutím, vykrvácaním či udusením nasypanou hlinou.

Prvé obete mali ešte veci celkom zachované, vrah Otto Grois (Gross) ich chodil predávať do Bratislavy... Áno, píše a číta sa to ťažko, ale bol to len prológ k záverečnému krutému finále. Veľkonočnému finále lágra koncom marca 1945.

Sovietska armáda už bola pred Bratislavou, tábor sa jeho velitelia rozhodli presťahovať. Na zelený štvrtok 29. 3. sa začala evakuácia. Najprv očistný kúpeľ, prvý po mnoho mesiacoch. V jednotlivých častiach lágra nastal výber väzňov na pochod smer Mauthausen. Chudákovi, čo zhodnotili, že by pochod nezvládli, vodili priamo k múru cintorína, kde ich vyzlečených do naha buď postrieľali, alebo šetrlili náboje a dorazili ich krompáčom či lopatou.

Na pochod vybrali asi 1 100 väzňov. Sústredili ich pri Matadorke (vtedajšia Semperitka) a na Kapitulskej majeri. 29. marca 1945 asi o 23.00 hod., strážení vojakmi sa pomaly pohli – skôr odtackali – smerom na Hainburg a Bad Deutsch-Altenburg. Kto nevládol alebo padol, bol stratený. V noci len po hranicu zahynulo okolo 80 ľudí.

Autorovi článku tento príbeh rozprával starý Petržalčan, pán Lengyel. Povedal mu aj o tom, ako cesta okolo Matadorky bola posiatá mŕtvymi telami. Povozníci ich vozili na petržalský cintorín, kde ich pochovávali. Tu boli zastrelení aj šiesti väzni, ktorým sa podarilo ujsť. Po zadržaní ich zastrelil Anton Hartgasser.

V Altenburgu sa k maďarským židom z lágra pripojili aj židia z ďalšieho pracovného tábora z obce Bruck an der Leitha, kde boli všetci naložení na vlak do Mauthausenu. Druhá verzia je, že sa plavili hore Dunajom loďou. Do 200 km vzdialeného Mauthausenu z nich došla 22. apríla len menšia časť. Aj tých premiestnili ešte do Gunkirchenu, kde ich 3. mája oslobodila americká armáda.

Už tri týždne po oslobodení Petržalky Červenou armádou bol petržalský masový hrob exhumovaný. Po Nemeckej a Kremničke je tretí najväčší na celom Slovensku. Predsedom exhumáčnej komisie bol JUDr. Július Viktory (neskôr bol poverenkom vnútra, poverenkom spravodlivosti, námestníkom predsedu Najvyššieho súdu ČSR a československým veľvyslancom v Maďarsku).

Komisia nemala ľahkú prácu, pri mŕtvotách neboli žiadne doklady. Žiadne telo nemalo topánky. Väčšina obetí zomrela zamrznutím, vysilením a hladom. Z celkového počtu 497 malo len 48 obetí strelnej rany, 19 malo rozbité lebky a niekoľko desiatok bolo pochovaných zaživa. Nakoniec sa pomocou hrobára p. Prepelicu, ktorý riskoval, zachránil a ukryl niekoľko osobných dokladov, podarilo identifikovať 51 osôb. Piatiach z nich si odviezli pochovať príbuzní z Maďarska, trinásti dostali samostatné hroby a mená ďalších 33 osôb sú vytesané na pamätníku. Najmladší mal 15 rokov a najstarší známy 53 rokov.

Procesy s vrahmi z petržalského lágra sa začali v Rakúsku veľmi skoro, už začiatkom leta 1945. Celkovo bolo šesť tzv. Engerau procesov, až do roku 1954. Už v prvom, v auguste 1945, padli tri rozsudky smrti, celkovo dostalo povraz 9 zločincov.

Viedenským súdom boli odsúdení a popravení: Rudolf Kronberger, Jozef Entenfelner, Gustáv Tamm, Edmund Kratky, Ervín Falkner, Jozef Kacovský, Vilibald Praschek, Alojz Frank, Viliam Neuteufel. Trestom pre Konráda Polinoflyho bolo 8 rokov nútených prác.

V neskorších procesoch padli aj ďalšie mnohoročné tresty. Za vraždenie v koncentračnom tábore Petržalka bol na našom území odsúdený František Koch a v neprítomnosti Ferdinand Schedivý.

Nepotrestaní zostali: Matej Krohler, František Pammer, Eduard Krois, Anton Hartgasser, Arnold Wissinger, Ján Vogel, Otto Gross (Grois), Wurfel, Holbinger, Kulínek, Kledorfer, Németh a iní.

Dnešný pamätník bol na petržalskom cintoríne odhalený 8. 6. 1958.

Ernest HUSKA
Petržalský okršľovací spolok.

Súčasťou pietnej spomienky v nedeľu 29. 3. 2015, ktorej hlavným organizátorom bolo rakúske výskumné centrum pre vojnové zločiny *Zentrale österreichische Forschungsstelle Nachkriegsjustiz*, boli aj zádušné židovské piesne sprevádzané hrou na harfu.

Smelé dievča z Lučatína

Naša mladá hrdinka z Lučatína mala v roku 1944 len 11 rokov, keď prešikovala do bezpečia horou v noci skupinku židovských občanov, dve ženy s deťmi. Auréliu Frídmanovú s jej dvojročnou dcérkou Erikou. Druhá, pôvodom učiteľka, mala tiež dve deti. Osem- a desaťročné.

Ešte pred príchodom do Lučatína sa k nim pridalo dievča, asi sirota, vo veku jedenásť rokov; údajne mala strelou poškodený palec. Do Rojčíkovej prišli v noci koncom leta. Ukryvali ich v pivnici do 16. februára. Domáci boli štyria, spolu desať ľudí v jednom dome. Domáca vari- la pre všetkých.

Vo februári sa situácia priostri-

la, keď z okolitých domov odišlo k partizánom päť maďarských vojakov. Jeden maďarský vojak ich prezradil. Fašisti pohrozili, že zastreli všetkých obyvateľov domov, z ktorých ušli maďarskí vojaci, a ich domy podpália. Hrozba sa vzťahovala na štyri domy, vrátane Rojčíkovej domu. Tak by došlo k prezradeniu úkrytu a zastreleniu

židovských občanov.

Na ich ochranu ostala len jediná možnosť, ukryť ich v hore. No tento odvážny čin mohla urobiť len ich dcéra Elenka, jedenásťročná odvážna dievča. Otec poučil dcéru, kade a kde majú ísť, matka všetkých dobre poobliekala a dala im aj niečo na zjedenie.

Bolo to 17. februára 1944, dve hodiny v noci, keď sa vydali na cestu. Prešli popri poslednom dome a začal sa ťažký pochod, sťažený ešte aj novou vrstvou snehu, stále

nahor s prevýšením dvesto metrov. Dvojročné dieťa niesla matka na chrbte. Ustátí vyšli na vrch Brda a ešte k Dúbrave, na územie kontrolované partizánmi. Tam sa rozlúčili, lebo Elenka sa musela vrátiť, aby prišla domov ešte za tmy. Veru mala aj strach kráčať sama domov po tme, ako mi povedala počas jedného rozhovoru.

Fašisti svoj zámér – postrieľať obyvateľov a podpáliť ich domy – našťastie neuskutočnili. Zásluhu na tom mal miestny notár Duda. Ale odplata ich neminula. Museli ešte v ten deň opustiť svoje domy.

V spomienkach na vojnu Elenka nezabúda ani na túto udalosť, ktorou aj ona skromne prispela k záchrane životov. Všetci sa zachránili, ako im v ďakovnom liste napísala jedna zo zachránených. Hreje ju to pri srdci a možno aj takéto spomienky jej umožnili v zdraví a miere dožiť sa osemdesiatky.

Za spomenutý ušľachtilý skutok si Elenka zaslúži uznanie a poďakovanie všetkých, čo ju poznajú. Ďakujeme.

Zdeno FILIP – člen ZO SZPB Lučatín
(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Dalo sa predísť tokajickej tragédii?

Tokajík sa stal prvou obeťou nemeckých represálií na civilnom obyvateľstve v povestnom partizánskom trojuholníku Stropkov – Humenné – Medzilaborce.

O tom, či bolo možné predísť tragédii, sa na prekvapenie nehovorí ani v expozícii Tokajického múzea. Pravda je však taká, že náčelník partizánskeho štábu brigády Čapajev vydal signál o hroziacom nebezpečenstve nemeckej pomsty.

V sobotu 18. novembra 1944 vyslal za mnou do školy v Piskorovciach na koni svojho po rusky hovoriaceho pobočníka s varovným posolstvom v tomto znení (preklad z ruštiny): „Dimitrij, na príkaz náčelníka štábu máš ísť do Tokajíka, zvolať predstaviteľov obce, aby okamžite evakuovali obec pred hrozbou nemeckej pomsty za pomoc partizánom.“

Ešte za tmy som sa vybral so zlovestnou misiou. Stretnutie so starostom Tokajíka Petrom Panom a tromi členmi miestnej samosprávy sa udialo v budove ľudovej školy (so slamenou strechou) medzi 20. a 21. hodinou. Predstavil som sa vlastným menom a postavením rozviedčika partizánskeho štábu. Varovný odkaz som predniesol najskôr v ruskom origináli.

Pritomní si ho vypočuli so sklonenou hlavou. Nikomu nebolo do reči. Nakoniec sa ozval starosta: „Keď máme zomrieť, tak radšej doma, na rodnej hrude, ako niekde na neznámom mieste.“

Bola to unáhlená reakcia, čo ďalej potvrdil otázkou, že kam by mali evakuovať. Nato som odvetil, že smerom na Petejovce k Vranovu. Na záver nášho dialógu ma ubezpečil, že zajtra ráno budú ľudia oboznámení s mojím posolstvom, aby sa podľa toho zaria-

dili. „Len aby to nebolo neskoro!“ poznamenal som k výzve štábu na okamžitú evakuáciu.

Ako sa ukázalo, Nemci vtrhli do Tokajíka už zavčas rána a trpkou iróniou osudu je, že sa tým naplnili aj slová miestneho starostu.

Vďaka tomuto varovnému posolstvu si život zachránili traja dospelí Tokajičania. Bol to starostov syn a ďalší dvaja evakuanti ubytovaní v škole.

Demeter KRIŠKO

Poznámka redakcie

V budúcom čísle prinesieme rozhovor s vojnovým veteránom Demeterom Kriškom o ďalších podrobnostiach tohto varovania Tokajičanov, ktorý môže mnohé okolnosti tejto strašnej tragédie úplne preorať. Rozhovor som uskutočnil aj v prítomnosti vojenského historika Jozefa Rodáka, ktorý sa témou Tokajík zaoberal dlhé roky.

Vladimír MIKUNDA

Deň, keď Hitler prehral vzdušnú vojnu

V novembri 1943 konštruktér Willy Messerschmitt predstavil diktátorovi prvý reaktívny stíhač na svete, Me-262. No a Hitler sa pri tom dopustil fatálnej chyby.

Oným dňom bol piatok 26. novembra 1943. Hitler bol unesený rýchlosťou a manévrovosťou nového prototypu. Ved' išlo o najrýchlejšie lietadlo sveta.

Me-262 sa síce takmer nelíšil od ťažkého amerického stíhača 3P-47 Thunderbolt, bol však o 200 km/hod rýchlejší, dokázal „rezať“ ostrejšie zákruty, lepšie akceleroval a vynikajúco bol prispôsobený na vzdušné boje. Ak nerátame slabší výkon pri štarte, spôsobený nižším prietokom vzduchu v turbínach, či dosah lietadla – meroj ako 1000 km –, tak jediným naozaj problémovým nedostatkom Me-262 bolo, že potreboval 1300 m dlhú dráhu na vzlet i pristávanie, čím sa stal zraniteľnejším pre nepriateľské letectvo.

„Toto je stroj, s pomocou ktorého zlikvidujem britský vzdušný teror,“ – vyhlásil, keď videl, čo Me-262 dokáže. Aj letecký generál Adolf Galland, ktorý bol zodpovedný za technické zabezpečenie a prípravu, veril, že náklady na lietadlo sa vyplatia.

No Adolf Hitler rozmýšľal ešte inak. Čoskoro po ukážke sa opýtal konštruktéra, či tento stíhač môže niesť aj bomby. Messerschmitt nerozvážne nepovedal pravdu a vyslovil slovo „áno“. **V tom momente 3. ríša vzdušnú vojnu s konečnou platnosťou prehrala.**

Führer sa totiž ponoril do ilúzií, že rýchlym reaktívnym bombardovaním dokáže zasiahnuť celý Londýn a Briti budú musieť skončiť so svojimi leteckými útokmi. S pomocou Me-262, prezboreného na bombardér, chcel odvrátiť aj vpád spojeneckých vojsk do Francúzska. No Messerschmittovo lietadlo však absolútne nebolo prispôbené na takúto úlohu. Keďže nemal bombový priestor, mohol niesť maximálne 1 tonu nákladu. No a tá spôsobila, že jeho hlavná prednosť – rýchlosť – klesla na úroveň priemerných stíhačov Spojencov: Spitfire, Mustang alebo Thunderbolt.

Hermann Göring vydal 6. decembra 1943 pokyn na ďalšie dopracovanie lietadla na Blitzbomber (bleskový bombardér).

Po dlhom zavádzaní sa Hitler predsa len raz dozvedel pravdu. A to od poľného maršala Erhardta Milcha, ktorý mu bez okolkov tvrdo povedal: „Mój vodca, už aj dieťaťu je to jasné. Me-262 nie je bombardér, ale stíhač.“ Takéto porušenie subordinácie nemalo následky, no tie prišli až 29. augusta 1944.

Ak by sa Nemci orientovali na Me-262 len ako na stíhač, jeho výroba mohla byť zavedená už na jar 1944. Američania a Briti by mu nič nevedeli postaviť za súpera. Takto ho ale Hitler pozdržal až k jeseni 1944, keď už Spojenci mali kompletnú vzdušnú nadvládu.

Dlhé štartovacie dráhy Me-262 sa tak pre spojeneckých pilotov stali ich najcennejším cieľom.

Vladimír MIKUNDA

Originál publikácie: *Die Welt, NSR (Sven Felix Kellerhoff): Der Tag, an dem Hitler den Luftkrieg verlor*

Najväčším nepriateľom Hitlera nebol Stalin

Bol ním Jurij Levitan, ktorý vstúpil do povedomia Sovietskeho zväzu nielen ako hlavný moderátor sovietskeho rozhlasu, ale aj ako značne záhadná osobnosť: jeho hlas bol známy celému svetu, ale zovňajšok poznal málokto. Prečo?

Do Moskvy (z Vladimira) prišiel Jurij Borisovič Levitan začiatkom 30-tých rokov ako 17-ročný. Bol pevne rozhodnutý stať sa filmovým hercom. Svojím provinciálnym vyjadrovaním však prijímaciu komisiu iba rozosmial, a tak nebol prijatý. Potom náhodou narazil na oznam o konkurze na hlásateľov, a tak sa vydal do rozhlasového výboru (Radiokomitet). Pošťastilo sa. Mal výnimočne silný hlas a vďaka tomu ho prijali na stáž.

Jednej noci mladého hlásateľa, ktorý čítal správy z novín Pravda, počul Stalin. V momente sa spojil s predsedom Radiokomitetu a vyhlásil: text

jeho vystúpenia musí na XVII. zjazde strany čítať tento hlásateľ. Jurij mal v tom čase 19 rokov.

Cez vojnu čítaval Levitan v rozhlase súhrnné hlásenia sovietskej informačnej kancelárie. Jeho hlas začal poznávať každý občan Sovietskeho zväzu. Strnúc pri reproduktoroch ľudia počúvali, čo sa deje na fronte.

Levitanov hlas ich podporoval, zjednocoval, dodával im silu. Nie náhodou maršal Rokosovskij vyhlásil, že tento hlas má hodnotu jednej divízie. Sovietskeho hlásateľa poznali nielen v Sovietskom zväze, Hitler ho považoval dokonca za osobného nepriateľa číslo jeden. Stalin bol až druhý v jeho zozname.

Hitler chcel Levitana obesiť, len čo bude Moskva obsadená nemeckými vojskami. Fašistické služby okrem toho rozpracovali plán na jeho likvidáciu a za Levitanovu hlavu sľúbili odmenu. Jurij B. Levitan spomínal, že neraz vídal takéto letáky. Hovorilo sa tiež, že Goebbels rozpracúval plán jeho únosu. Fašisti totiž chceli, aby oznam o dobytí Moskvy prečítal práve on.

Levitanu však silno chránili. Jeho zovňajšok sa nadhlo stal štátnym tajomstvom.

Podľa esoreiter.ru, 2. február 2015

Viete, že...?

...aj kone boli výbušninou?

V prvej svetovej vojne využívala britská armáda kone nielen na presun, ale aj na boj. Lenže tieto ušľachtilé zvieratá slúžili aj po svojej smrti, keď už ich priamy úžitok pominul. Sekundárne využitie mŕtvych koní je však oveľa zaujímavejšie, ako si mnohí vedia predstaviť. Kone totiž rozomleli a používali ako výbušninu. Presnejšie, takto sa využíval najmä ich tuk, ktorý sa pridával do náloží. Dodajme, že britská armáda mala vtedy až 870 tisíc koní.

...najčastejšie meno na falošných účtoch bolo Max Heilinger?

To, že Hitlerovi prívrženci kradli peniaze, majetok, šperky, zlato a iné hodnotné umelecké cennosti Židom, zrejme netreba opakovať. Aby ich však ukryli a uschovali v bezpečí pred nepriateľom, vkladali „lup“ do banky. K najčastejšie používaným menám na účtoch a na schránkach v zahraničí preto bolo meno Max Heilinger. Pôsobilo bežne a najmä nenápadne.

...radar mal byť nebezpečnou a ničivou zbraňou?

Keď britský vývojár Robert Watson-Watt pracoval na nebezpečnej zbrani zvanej „smrtiaci lúč“, ktorá by pomocou rádiových vln zničila nepriateľské lietadlá, netušil, že sa jeho vynález v úplne inej forme stane v skutočnosti jednou z najužitočnejších leteckých technických pomôcok. Ved' kto z nás by už len nepoznal radar, však? Tak vedzte, že ten sa zrodil v roku 1935.

...pri norimberskom procese sa hlavný americký sudca Tauler vyjadril, že bez finančnej podpory nemeckej firmy I. G. Farben by Hitler nemohol začať vojnu?

Tento Američan naisto vedel, že I. G. Farben napríklad dodávala Zyklon-B na plynovanie Židov a iných národov a že mala zmluvu s americkou firmou American Oil. Vyplýva z toho, že hlavným iniciátorom svetových vojen neboli národné vlády, ale nadnárodné monopoly, koncerny a bankové skupiny, riadené od jedného stola. Začiatok a priebeh oboch vojen to potvrdzuje.

...vedci naši v argentínskych džungliach tajné skrýše nacistov (sever krajiny)?

Argentínski archeológovia sa nazdávajú, že nájdené bunkre boli vytvorené na úkryt nacistov pre prípad, žeby prehrali vojnu.

Podľa vedúceho archeologickej skupiny Daniela Schávelzona mali nacisti kompletný tajný plán na výstavbu radu úkrytov v púšti, v horách, v skalách a aj v džungliach. Zároveň spresnil, že nacisti tieto bunkre nepoužili.

...kto mal historicky najefektívnejšiu bojovú loď sveta?

Vďaka ponorke U-35 to boli Nemci (bojovala pod vlajkami Nemecka a Rakúsko-Uhorska)! Išlo o plavidlo z 1. sv. vojny, ktoré má na štíte doposiaľ neprekonaný a už asi aj neprekonateľný počet protivníkov – 224 lodí (iné pramene hovoria o 236 potopených nepriateľských plavidlách) s celkovým výtlakom 539 741 ton (iné pramene o 575 387 ton). K potopeným však treba prirátat' aj 10 poškodených plavidiel.

Toto všetko dosiahla U-35 počas 19 plavieb. Väčšinu z obetí tvoria dopravné plavidlá, z bojových lodí to boli 2 pomocné krížniky, 1 torpédoborec a 4 hliadkové lode.

Zaujímavý bol 11. „lov“ U-35 pri najdlhšie slúžiacom kapitánovi Lotharovi von Arnaud de la Perier, keď poslala na dno 54 protivníkových dopravných lodí. Pri 10-tej plavbe ich ponorka potopila „len“ 40.

Pre komplexný obraz vtedajších možností ponoriek si treba uvedomiť, že 64-metrová dvojplášťová ponorka s výtlakom 685 ton (pod hladinou 878 ton) dosahovala rýchlosť na hladine 16 uzlov a pod hladinou okolo 9 uzlov, na orientáciu mala len kompas a 90 percent plavby sa musela držať na hladine. Jej rádius bol 8790 míľ (takmer 16 000 km), ponor maximálne 50 metrov.

Zaujímavosťou je, že keď U-35 zmenila bojisko a z Írskeho a Severného mora sa preplavila do Stredozemného mora, tak tam spôsobila 20 percent všetkých vtedajších námorných strát.

Konca vojny sa U-35 dočkala v španielskom prístave. Z pohľadu súčasníkov je škoda, že nikto sa nepodujal premeniť práve toto plavidlo na vojnové múzeum. Namiesto toho bola v rámci reparácií odovzdaná V. Británii, ktorá ju v roku 1920 rozrezala na kov ako obyčajné hrdzavé vedro.

A. M.

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Andrejová:** Jozef Mačej 45 rokov.
- **Bardejov 1:** Mária Huková 92, Anna Keselicová a Mgr. Ján Hud'a 55 rokov.
- **Bardejov 2:** František Holeva 93 a Pavol Novický 75 rokov.
- **Bardejov 3:** Mária Stašková 90 a Božena Levingerová 80 rokov.
- **Bardejov 4:** Alžbeta Dordulová 82, Žofia Haburčáková 81 a Andrej Kotul'a 55 rokov.
- **Bratislava 3:** Eliška Ďurkechová 75 rokov.
- **Bratislava 12:** František Maroš 55 rokov.
- **Bratislava 15:** Katarína Borovanová 96 rokov.
- **Bratislava 20:** Eva Martvoňová 75 rokov.
- **Bratislava 24:** Ing. Karol Kuna 87 rokov.
- **Bojnice:** Mgr. Oskar Bielik 88 rokov.
- **Badín:** Anna Leštáková 82 rokov.
- **Bzince p/Javorinou – Cetuna:** Alžbeta Poláková 92, Emília Potfajová 84 a Božena Valachová 75 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Ing. Anna Slivková 70 a Božena Silberová 65 rokov.
- **Banská Bystrica – ZO gen. I. Gibalu/Fončorda:** Viera Síkeľová 75, Lívia Mikulová a Mária Gajdošová 70 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Gabriela Baloghová 85, Mária Kiepselová, Ružena Fekiačová a Zdenka Rusková 70, Milan Strigač 50 rokov.
- **Banská Bystrica – Radvaň:** Viola Bartánusová 75 rokov.
- **Banská Bystrica – ZO J. Rýsa, Tr. SNP:** Božena Paulovičová 85 a Štefan Bartoš 83 rokov.
- **Brezno 1:** Jozef Felcian 92, Anna Leitnerová 90, Melánia Krčová 87, Ondrej Ištván 86 a Margita Bukovinová 85 rokov.
- **Belá – Dulice:** Emília Šalátová 84 a Mgr. Blažena Valocká 75 rokov.
- **Brusnica:** Michal Dovičák 65 rokov.
- **Cinobaňa:** Ján Benčo 55 rokov.
- **Cigel'ka:** Mária Rychvalská 85 rokov.
- **Čierny Balog:** Anna Kvietková 86, Mária Giertlová 85 a Jozef Turňa 65 rokov.
- **Čierne n/Topľou:** Alžbeta Mihalčinová 86 rokov.
- **Čadca:** Františka Pajerová 85 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Božena Racká 82 a Marta Masárová 70 rokov.
- **Dunajská Streda:** Mgr. Štefan Lesný 70 a Peter Fleischman 65 rokov.
- **Harmanec:** Dušan Izing 35 rokov.
- **Hrachovo:** Stanislav Repka 65 rokov.
- **Hniezdne:** Helena Imrichová 75 rokov.
- **Hostie:** Marta Kosianová 65 rokov.
- **Hnúšťa:** Štefan Polčáni 93 a Michal Václavík 80 rokov.
- **Holčíkovec:** Magdaléna Kizdiarská 94 a Mária Novická 92 rokov.
- **Hanušovce:** Ján Sabol 93 rokov.
- **Hrabské:** Mária Draganová 83 rokov.
- **Chotča:** Ján Líška 75 rokov.
- **Jasenie:** Juraj Pančuška 60 rokov.
- **Kobeliarovo:** Agnesa Hlaváčová 92 rokov.
- **Krajná Bystrá:** Mária Fecenková 55 rokov.
- **Ladomirová:** Emília Jesenská 50 rokov.
- **Lehota p/Vtáčnikom:** Eva Šestáková a Jozef Svitok 65 rokov.
- **Levoča:** Stanislav Chovanec 98, Michal Hrončák 75, Jarmila Šimková 65, Elena Szuttorová 60 a Bc. Peter Pitoňák 45 rokov.
- **Liptovský Ján:** Ján Mlynček 65 rokov.
- **Liptovský Mikuláš:** Ján Iľanovský 93, Elena Golanová 84, Mária Polláková 82, Mária Chrapčiaková 81 a Ing. Emerich Mareček 70 rokov.
- **Lipany:** Mária Tomková 90 a Valéria Goliášová 55 rokov.
- **Levice:** Mgr. Lýdia Oravcová 55 rokov.
- **Lenartov:** Mária Kramárová 91 a Štefan Karol 60 rokov.
- **Livov:** Júlia Molčanová 85 rokov.
- **Lubietová:** Adela Furdová 87 a Juraj Majer 70 rokov.
- **Myjava:** Ján Durec 87, Emília Bielčíková 86, Anna Dudíková 84 a Miroslava Tallová 40 rokov.
- **Medzibrod:** Blanka Majcheřová 65 rokov.
- **Malinová:** Dušan Vasil 65 rokov.
- **Melčice – Lieskové:** Ján Michalec 45 rokov.
- **Medzilaborce:** Jozef Gazdov 86, Júlia Stehnačáková 82, Peter Hřinda 80 a PhDr. Vladimír Kokuľ'a 55 rokov.
- **Medvedie:** Anna Furčáková 70 rokov.
- **Muráň:** Juraj Ďurej 85, Eduard Sendrej 70 a Marek Kochiar 40 rokov.
- **Marhaň:** Anna Vozniaková 90 rokov.
- **Nová Baňa:** Jozef Kráľ 94, Ernestína Šipikalová 91, Ing. Štefan Panuška 83 a Ing. Ján Ivanič 80 rokov.
- **Očová:** Anna Gajdošová 70 rokov.
- **Považská Bystrica:** Emília Žišková 86 a Kristína Gajdošová 75 rokov.
- **Pezinok:** Vladimír Fajnor 65 rokov.
- **Pliešovce:** Anna Rausová 80 rokov.
- **Prašník:** Oľga Mikulčíková 86 rokov.
- **Prievidza:** Ján Dovina 93, Emília Fidesová 92, Ľudmila Petrášová 91, Paulína Gregorová a Jozef Neština 89, Milada Čajková 88, Irena Tomková 87, Eva Ilečková a Elena Bartková 84, Antonín Frolo 65 rokov.
- **Petrovce:** Kvetoslava Velčková 45 a Ivan Gdovin 40 rokov.
- **Rimavská Sobota 1:** Irena Sekerková 90, Ida Lörincová 82 a Blanka Sabová 60 rokov.
- **Rimavská Sobota 2:** Emília Kaštanová 87, Ivan Hofman 86, Mária Nociarová 60, Viktor Karas 55 a Mgr. Miroslav Železník 50 rokov.
- **Ružomberok:** Elena Bednářová a Karol Ouředník 89, Klára Kolodziejská a Anna Mrvová 85, Mária Dodoková 84 a Igor Ćombor 70 rokov.
- **Stará Kremnička:** František Sekereš 92, Mária Hudecová 84, Karol Ivanič 80 a Štefan Kolón 65 rokov.
- **Skýcov:** Ing. Ján Husák 92, Katarína Šupová a Ľudmila Zbonková 89, Štefánia Matejová a Bartolomej Matejov 87, Rozália Beličinová a Ľudmila Černáková 86 rokov.
- **Slovenská Ľupča:** Milan Mačkovič 70, Ľubica Peťková 65 a Mária Zákršmídová 60 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** Žofia Dubielová 81 rokov.
- **Selce:** Veronika Rusková 86 rokov.
- **Senica:** Helena Hilková 85 a Mária Nestarcová 80 rokov.
- **Snina – mesto:** Juraj Hačkulič 84 rokov.
- **Svidník:** Peter Žák 65, Ján Štefanišin a Valér Simko 60 rokov.
- **Stebník:** Jolana Ľos Božiková 60 rokov.
- **Trenčianske Teplice:** dipl. ped. Želislav Obrcian 89 rokov.
- **Trenčín 1:** Karol Steklý 94, Anna Golská 91, Margita Beňová 89, Ján Brndiar 88 a Elena Rezníčková 75 rokov.
- **Topoľčany 1:** Jolana Kubová 86 a Monika Palušová 83 rokov.
- **Topoľčany 2:** Anežka Raučinová a Jozef Bystričan 84 rokov.
- **Trnava 2:** Irena Šišková 91 a Lívia Horváthová 65 rokov.
- **Vráble:** Václav Němec 70 rokov.
- **Vagrinec:** Ladislav Dudiak 70 rokov.
- **Vranov n/Topľou:** Michal Pavlečko 60 rokov.
- **Zámutov:** Ján Peržeľ 81 a Miroslav Parušev 50 rokov.
- **Zvolen – Centrum 1:** Ján Baliak 97, Pavel Stančík 90 a Ing. Július Prošovský 75 rokov.
- **Závadka n/Hronom:** Judita Kanová 92 rokov.
- **Zemianske Kostol'any:** Margita Peklanská 88 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Elena Šatarová 83, Hedviga Repiská a Anna Vrtíková 65, Jarmila Vodnákova 60 rokov.

Jubilantom srdečne blahozeláme.

Odchádzal s pesničkou na perách

Jedenásteho februára tohto roku oslávil Pavol Murárik z Rimavskej Pily svoje krásne 93. narodeniny. Nikto pritom nepredpokladal, že okolo polnoci 20. 2. 2015 vydýchne naposledy. Len pár hodín predtým sa v družnej rodinnej debata (okolo 21. hodiny) lúčil s manželkou a dcérou Ruženkou „nôtením“ si svojej obľúbenej pesničky „Keď sa do neba dívam, vidím tam obraz Tvoj, a vždy večer, keď usínam, na Teba spomínam, že si osud môj...!“

Pavol Murárik sa narodil 11. 2. 1922 v Klenovci v roľníckej rodine. Dospel na rodnej hrude a 1. 10. 1943, ako 21 ročný, narukoval na vojenskú službu k delostrelcom do Brezna. Po základnom výcviku boli tri batérie ich oddielu presunuté (5. 5. 1944) na severovýchodné hranice do Kežmarku a rozmiestnené od Bardejova až po Duklu.

Po vypuknutí SNP dostala ich batéria rozkaz presunúť sa na povstalecké územie. Pri Spišských Vlachoch ich však Nemci odzbrojili. V Spišskej Novej Vsi ich naložili, už odzbrojených, do nákladných železničných vozňov. Lenže medzi vojakmi boli aj z Horehronia, Dobšinej, ktorí dobre poznali železničnú trasu. Pri jednom stúpaní povyskakovali z vozňa a tak sa zachránili pred deportáciou do zajateckého tábora. Pavol s menovcom Moncoľom z Klenovca došli do Tisovca, v Papierni sa hlásili u kpt. J. Noska, ktorý ich poslal prihlásiť sa k partizánskej jednotke do Klenovca. Tu

Snímka s baranicou bola zvolená zámerne. P. Murárik vraj obdivoval gen. Saburova, Asmolova i Čierneho generála Sadilenka, ktorí ich tiež nosili.

ich 9. septembra 1944 vystrojili a vyzbrojili.

16. septembra ich vyslali s autami do breznianskych kasární pre muníciu a proviant. Tam zažili nemecké bombardovanie. Neskôr sa ocitli v ob-

rannom úseku Rimavská Baňa – Rimavské Zalužany – Kociha. Odtiaľ, aby sa nedostali do obklúčenia, boli presunutí na Klenovec.

Po ústupe povstalcov do hôr sa Pavol Murárik stal spojkom medzi odbojovými skupinami a plnil prieskumné úlohy.

Po oslobodení Gemera bol povolaný na odvod do Tisovca, odkiaľ jeho cesta smerovala do Popradu a Kežmarku, kde bol pridelený k 2. čs. paradesantnej brigáde, v ktorej sa stal spojárom.

Vojenskú službu ukončil v Haliči pri Lučenci, odkiaľ bol 7. 3. 1946 prepustený do zálohy.

O mesiac nato sa oženil a vychoval dve dcéry. V roku 1972 vstúpil do SZPB a pôsobil v ňom až do svojho skonu.

Pavol Murárik bol zručným majstrom, po celý život pracoval na poľnohospodárskom družstve ako murár. Vo svojom okolí šíril optimizmus a či pri práci, či pri oddychu, vždy si pospevoval obľúbené pesničky. Mal rád ľudí, o každého sa zaujímal, ako sa mu darí.

Odbojárska verejnosť aj touto cestou vyjadruje úprimnú sústrasť pozostalej rodine.

Jozef PUPALA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Navždy sme sa rozlúčili

- **Brezno 1** s 94-ročnou Alžbetou Roškovou a 84-ročným Pavlom Kuklišom.
- **Levoča** so 78-ročným Rudolfom Brinckom.
- **Medzibrod** so 76-ročným Ľubomírom Šutkom.
- **Nová Baňa** s 91-ročným Štefanom Spurným, 77-ročným RNDr. Petrom Moškom a 76-ročnou Máriou Ivaničovou.
- **Prešov 5** s 92-ročným Emi-

lom Maťkom a 84-ročným Jánom Fedorom.

- **Ružomberok** s 92-ročnou Gizelou Lukáčovou a 87-ročnou Agnesou Sálusovou.
- **Slovenská Ľupča** s 88-ročnou Annou Bobákovou.
- **Sučany** so 68-ročným Vladimírom Poniščiakom.
- **Topoľčany 2** s 92-ročným Jánom Gabriškom.

Čeť ich nehynúcej pamiatke!

100-ročný oslávenec – odbojár Viktor Chladoň

24. marca 2015 sa dožil krásneho životného jubilea Viktor Chladoň, najstarší člen ZO SZPB v Poprade. Aj on, ako mnohí iní, sa pred 70 rokmi postavil so zbraňou v ruke proti nenávidenému domácejmu fašizmu a nemeckému nacizmu.

Ako príslušník povstaleckej 1. čs. armády na Slovensku sa zapojil do Slovenského národného povstania. Zúčastnil sa bojov v priestore Sklabiňa – Turčiansky Sv. Martin. Tesne pred potlačením Povstania do hôr bol pri Starých Horách zajatý Nemcami. Odvliekli ho do Nemecka, kde bol väznený v zajateckom tábore Fallingbostel Stalag XI B pri Hamburgu. Zo

zajatia sa domov, do Popradu, vrátil mesiac po skončení 2. svetovej vojny – 10. júna 1945.

Viktor Chladoň je nositeľom viacerých vyznamenaní. Najviac si však cení Pamätnú medailu za účasť v boji proti fašizmu a za oslobodenie vlasti, ale aj pamätné medaily k okrúhlym výročiam SNP. Pri príležitosti oslobodenia Popradu mu bola tohto roku v januári udelená Pamätná medaila k 70. výročiu SNP a ukončenia 2. svetovej vojny.

Ku krásnemu životnému jubileu mu predsedá OblV SZPB v Poprade Michal Kopko odovzdal ďakovný list.

Marcel MANIAK

90-ročný jubilant z Liptovského Jána

Ján Paciga st. sa narodil 19. marca 1925 v Očovej. Detstvo prežil vo Vigláši v početnej rodine.

Ako 19-ročný nevojak sa zapojil do SNP. Po zajatí ich bojovej skupiny boli spolu s bratom Ondrejom odvezení do koncentračného tábora v Poľsku. Tu musel tvrdo pracovať, bol pod neustálym psychickým tlakom a ustavičnou hrozbou smrti. Po vojne sa stal dôstojníkom Československej ľudovej armády. Vysokú školu ukon-

čil v Prahe. Pracoval na ministerstve národnej obrany. Následne prešiel rôznymi štátnymi a politickými funkciami. V sedemdesiatych rokoch pracoval na Okresnej vojenskej správe v L. Mikuláši. Odtiaľ odišiel do zaslúženého dôchodku v hodnosti podplukovník.

Od roku 1964 býva v Liptovskom Jáne spolu so svo-

jou rodinou. V miestnej ZO SZPB pracoval ako tajomník, pokladník či revízor účtov. Za svoju príkladnú celoživotnú prácu bol ocenený vysokými štátnymi a rezortnými vyznamenaniami. Je držiteľom medaily za odbojovú činnosť.

ZO SZPB v spolupráci s OblV v L. Mikuláši a obecným úradom v Liptovskom Jáne jubilantovi pripravili milú oslavu k jeho 90-tinám.

Popriali mu ešte veľa zdravia a rodinnej pohody medzi svojimi blízkymi.

Výbor ZO SZPB v Liptovskom Jáne

Jubileum skutočného bojovníka

V týchto dňoch sa dožil v dobrom zdraví vzácneho životného jubilea, 90 rokov, náš dlhoročný aktívny člen (ZO SZPB Stred v B. Bystrici) Jozef Sokol. Je to bojovník, ktorý vie, ako vyzerá smrť – na štíte má zopár hitlerovcov –, no vie aj, ako vyzerá život, pretože oslobodil viacero svojich spolubojovníkov.

Narodil sa 23. marca 1925 v obci Medzibrod v okrese B. Bystrica, ukončil strojnícku priemyselnú školu. Najskôr pracoval v Strojárňach Piesok. V ďalších rokoch, až do dôchodku, v Štátnych lesoch SR v B. Bystrici.

Je priamym účastníkom SNP. Do partizánskej brigády Stalin-Jegorov vstúpil 15. augusta 1944. Jeho činnosť potvrdzuje štáb partizánskeho hnutia pri vojenskej rade 4. ukrajinského frontu, ktorý uvádza, že Jozef Sokol sa od začiatku prejavil ako smelý a odvážny partizán a už od 1. septembra 1944 bol vymenovaný za čatára. V bojoch s nemeckými okupantmi spolu s komisařom Jánom Droppom a partizánmi zajali nemecké auto s piatimi Nemcami. Nespočetnekrát sa zúčastňoval prepádov nemeckých posádok a chodil na výzvedy do nemeckých posádok. Pri jednej takejto akcii osobne zlikvido-

val štyroch Nemcov. Aktívne účinkoval a osobne organizoval dodávku liekov, potravín a bielizne pre partizánov a hlavný štáb svojej brigády, ktorí boli ubytovaní v chatách na Prašivej a Bukovci. K nim sa Nemci nedostali.

Jozef Sokol bol štyrikrát zatknutý. Pri poslednom bol vo väzbe osem dní, ale pri vyšetrovaní nič nevyzradil. Keď bol prepustený, znovu sa vrátil do partizánskeho oddielu. Pri účinkovaní v podzemnom oddiele zorganizoval útek ôs-

mich zaistených partizánov a vojakov, umiestnených v škole v Medzibrode.

Po spojení s Červenou armádou Stalinova brigáda prešla na štáb partizánskeho povstania pri vojenskej rade 4. ukrajinského frontu do Osiek v Poľsku, kde aj on pôsobil. Do vlasti sa vrátil 14. 5. 1945 spolu s plk. Šramom, mjr. Frtusom a npor. Kuchtom.

Jozef Sokol je držiteľom Osvedčenia podľa zákona 255 Zb., má preukaz i odznak veterána. Celkovo mu bolo udelených 13 medailí MO SR a ÚR SZPB, poslednou je Pamätná medaila k 70. výročiu SNP a ukončenia druhej svetovej vojny.

Náš jubilant veľa rokov aktívne a zodpovedne pracoval vo výbore tunajšej ZO SZPB a naďalej mu pomáha ako čestný člen výboru.

V deň jeho 90. narodenín ho spolu s predsedom ZO SZPB Jánom Žiškom prijal aj primátor Banskej Bystrice Ján Nosko.

Základná organizácia SZPB Stred v Banskej Bystrici jubilantovi želá do ďalších rokov pevné zdravie a ešte veľa životného optimizmu.

Eva HOLÉCOVÁ, tajomníčka ZO SZPB

Smutný príbeh so šťastným koncom

Písal sa 17. marec 1945. Do horskej osady Kalište vtrhlo nemecké komando s cieľom „vyčistiť“ partizánske hniezdo. Od chalupy ku chalupe prehladávali obyvateľstvo.

Zabúchali aj na drevenicu 29-ročného hájnika Klementa Turňa, ktorý bol v tom čase príslušníkom 1. čs. armádneho zboru v ZSSR. Dvere otvorila jeho o rok mladšia manželka Margita. S hrôzou v hlase zakričala na svojho 14-mesačného syna: „Ivan, pod' sem...“

Pre nemeckých vojakov to bol signál. Jeden z nich oprel zbraň o jej hrud'. Mysleli si, že volá na ruského partizána. Nakoniec pochopili, že zakričala na svojho synčeka.

Po tejto hrôzostrašnej udalosti sa Margita Turňová (v 8. mesiaci teho-

tenstva!) so synom Ivanom vybrali na dlhú cestu hlbokým snehom, do Moštenice a odtiaľ do Sv. Ondreja, kde 26. apríla 1945 porodila dcéru Máriu.

S rodinou Klementa Turňa sa však osud i naďalej kruto zahrával. Prenajatý dom v Slovenskej Ľupči im zhorel pred očami. Aprílová povodeň v roku 1974 im zničila dom aj so zariadením pri železničnej stanici v Šalkovej; to mala ich najmladšia dcéra Anna len 20 rokov.

Žiaľ, Klement Turňa, bývalý hájnik z Kališťa, jeho manželka Margita

ani ich syn Ivan už nie sú medzi nami. Dcéra Mária Kováčiková (rod. Turňová) v Brezne doopatrovala svojich rodičov, otecka i mamičku, ktorých na sklonku života neobišli ťažké choroby.

Presne 26. apríla 2015 sa dožíva krásneho životného jubilea – 70. narodenín. Neželá si žiadne pompézne oslavy, žiadne dary, len pokoj a mier, aby už nikdy nikto z jej rodiny nezažil rinčanie zbraní, aby sa nemusela báť o osud svojich najbližších.

Želáme jej ešte veľa šťastných chvíľ, prežitých v zdraví a v kruhu svojich najbližších.

Manžel Milan, dcéra Marika s manželom Jurajom, syn Milan s manželkou Máriou a vnučky Nelinka, Laurika a Natalinka

Výzva

účastníkov medzinárodného stretnutia lídrov veteránskych organizácií štátov antihitlerovskej koalície, venovaná 70. výročiu veľkého víťazstva nad fašizmom v rokoch 1941-45

Dnešná generácia veteránov vojny vie veľmi dobre, čo je to vojna. Všetci kráčali jej ťažkými cestami, zblízka videli smrť a peklo fašistických táborov. Vojnový oheň spálil životy vyše 50 miliónov ľudí, obrovské materiálne hodnoty, navždy zničil mnohé pamätníky svetovej kultúry. Doteraz neutícha žiaľ v srdciach ľudí, ktorí stratili svojich príbuzných a blízkych.

V polovici 20. storočia, pred 70-timi rokmi, sme v Európe a vo svete bojovali so smrteľne nebezpečným sociálno-rakovinovým nádorom – nacizmom a fašizmom, nad ktorým sme aj zvíťazili. Veľké boli obeť, neľahké bolo víťazstvo.

Prešli desaťročia. Ľudstvo, zbadajúce vlastnú priepasť, sa stalo múdrejším i zodpovednejším. Vyrástla tretia povojnová generácia. Zdalo by sa, že hrozba znovuzrodenia fašizmu a nacizmu musí prejsť do roviny teórie a mravnej časti svetových dejín.

Čo však vidíme naozaj? Že snahy o rasovú, národnostnú, náboženskú a ktovie akú nadvládu stále žijú a fungujú. Po celom svete sa rodia hnutia a dokonca aj politické strany, ktoré nielen ospravedlňujú, ale aj veľbia zločiny nacistov a fašistov. Stará Európa, prejdúc pochodmi pod zástavami SS, sa dopracovala k formovaniu a priamemu politickému ovplyvňovaniu neofašistických ozbrojených formácií na pôde Ukrajiny. Boli tu vytvorené ozbrojené zoskupenia neofašistického zamerania, diktujúce svoju vôľu už aj vlastnému národu a správajúce sa voči nemu ako voči zotročenému.

My, veteráni antifašistických veteránskych organizácií:

- Vyjadrujeme nádej, že svet a Európa sú pripravení odvážne sa pozrieť samy na seba, neodvracajúc zrak od vlastného odrazu, na ktorom sa zreteľne črtá svastika.

- Vyzývame, aby ste rozpoznali a videli zárodok a metamorfózy neofašizmu. Súčasný neonacizmus a neofašizmus prijímajú nové formy, avšak ich podstata zostáva nezmenená: prevaha jedných nad druhými. Neofašizmus dnes – to nie sú len potomkovia nacistov či náboženskí radikáli, ale aj prax jednostranného zasahovania do vnútornej politiky suverénnych štátov, liberálny teror zakrytý pod masku „ľudských práv“, a je to aj likvidácia tradičných hodnôt, morálky a rodiny.

- Vyjadrujeme obavu z militaristických tendencií vo svetovej politike. Sily, ktoré sa usilujú o vojnu, existujú aj dnes. Opäť potrebujú vojnu. Vykrmené a ohlušené sú nimi ozbrojené oddiely neofašistov, pripravených sa o vraždy, násilie, krádeže a o štart tretej svetovej vojny.

- Vyzývame všetkých ľudí dobrej vôle, ktorým sú drahé ideály mieru a priateľstva medzi národmi, aby smelo a rázne zabojovali za dosiahnutie veľkého cieľa – nedopustiť znovuzrodenie neonacizmu a neofašizmu.

- Vyzývame všetkých veteránov, aby sa rozhodne postavili za zjednotenie spoločného „Antifašistického frontu“ a proti akýmkoľvek krokom smerujúcim k znovuzrodeniu nacizmu a fašizmu. Sme presvedčení, že mierumilovné sily veteránov, zjednotené na širokej antifašistickej platforme, sú schopné prekonať prekážky, ktoré im kladú nepriatelia mieru.

- Slávnostne vyhlasujeme, že nebudeme šetriť sily, aby sme nepripustili znovuzrodenie nacizmu a fašizmu, a toto sa stane najlepším pamätníkom pre tých, ktorí padli v mene cti, slobody a nezávislosti národov.

- Z násobíme spoločné opatrenia smerujúce na zastavenie zločineckej agresie proti národu juhovýchodnej Ukrajiny na základe Minských dohôd z 12. februára 2015.

- Obracajúc sa dnes k politikom a vládám všetkých krajín, vyhlasujeme, že všetci, ktorí podporujú neonacistické, neofašistické a radikálnonáboženské zoskupenia, sa sami stavajú proti cieľom a túžbam väčšiny ľudí vo svete.

My musíme vnieť svoj vklad do tohto víťazstva!
Vec mieru zvíťazí!

Moskva, 27. marec 2015

Čím je zaujímavý Arkaim?

Akosi sme si zvykli, že všetko zaujímavé sa nachádza vždy mimo územia Slovanov. Napríklad v Amerike, v Egypte či v Indii. Kdekoľvek, ale nie u nás. Lenže teraz sa ukazuje, že aj na Urale sa nachádza záhada rovnajúca sa egyptským pyramídami. Nazýva sa Arkaim.

Dávno existuje názor, že Árijci, Európania, Ázijci i Slovania majú spoločný koreň. Lenže doteraz sa nedalo vyjasniť, kde sa nachádza. Jedného dňa sa na južnom Urale uskutočňovalo letecké snímkovanie istej doliny, keď sa na nej zrazu objavili akési kruhy.

Archeológovia dostali na ich štúdium rok a tým sa to všetko

aj začalo. To, čo sa tam našlo, sa stalo hotovou svetovou senzáciou. Našlo sa tam celé mesto,

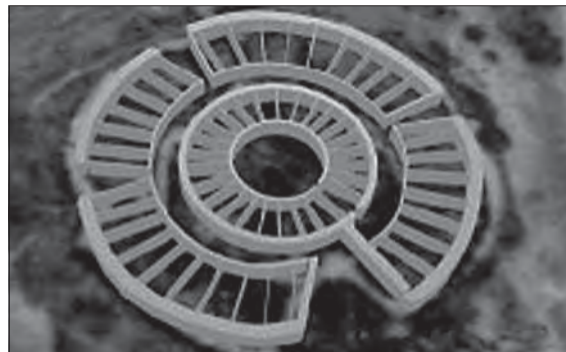
nie však obyčajné, ale akési starobylé observatórium. Jeho vek sa odhaduje na štyridsať storočí a ukazuje sa, že práve toto je

miesto obývané onou hľadanou rasou.

Mesto má kanalizáciu, ventilačný a ochladzovací systém, komplex observatórií, systém studní a v každom dome pece, ktoré dokázali dosiahnuť teplotu na tavbu bronzu. V Arkaimi sa nachádzajú najranejšie zmienky o svastike, záznamy pohybu nebeských svetiacich planét a ich zákony.

Ako povedal archeoastronóm Konstantin Bystruškin, Arkaim je najzložitejšia stavba všetkých čias.

Podľa otvetin.ru

ZRNKÁ HUMORU

Z Ameriky na Rusko letí jadrová raketa, opačným smerom z Ruska na Ameriku tiež letí raketa. Na polceste sa stretnú a zastavia sa na kus reči. Ruská raketa vytiahne balalajku, butylku vodky, pirôžky, podebatujú, pripijú si najprv na stretnutie, potom na víťazstvo, potom na svetový mier...

Po chvíľke americká raketa hovorí: „Už cítim, že mám v hlavici, nedoletím do cieľa...“

Ruská raketa ju priateľsky objíma a ponúkne sa: „Pod, pôjdeme, odprevadím ťa domov...“

Z policajných zápisov

Stýkali sme sa spolu dlhšiu dobu a ja netvrdím, že sú všetky tri deti jeho, ale bolo by slušné, aby si aspoň jedno vybral.

* * *

Netušila, že je mŕtvý. Vyzeral totiž normálne, ako keď sa vrátil z krčmy.

* * *

Z očí som mu vyčítala strach a niekoľko rumov.

* * *

Prehlasujem na čisté svedo-

mie, že Jaroslav bol u mňa celú noc, ale ak spal u Ruženy, tak to mu nedarujem a môžete si to škrtnúť aj s alibi.

* * *

Na svoju obhajobu uviedol, že ju po prvý raz udrul preto, že nepoznala, že mu bola neverná, a druhý raz preto, že sa mu k nevere priznala.

* * *

K nadmernému užívaniu anti-koncepcných prípravkov nútil svoju manželku preto, aby neprišla do iného stavu so susedom.

pomôcky: AVIS, ED, AMARANTE	povzbud	odpočíta	tenký posúch zo zemiakového cesta	kypril pluhom	autor výroky: F. Hebbel	EČV Krupiny	banícka trhavina	odborník v tavení	ária, po nemecky	šarha	typ ruských lietadiel	1. časť tajničky	čistil saponátom TEP
napoly					stupňovitý vodopád								
oraním uber					tmavocervený, po francúzsky								
vyťahoval malými dúškami tekutinu					láškal, po česky								
3. časť tajničky													
písmeno gréckej abecedy				skrúť					krv, po česky				
				omnoho					motykou kypril				
citostlove upozornenia			okoval					tropický jedovatý had					
			obliekol					domáce meno Petry					
stena	veľká mucha							polovica					
	predložka							drobný cudzopasný hmyz					
predloha umelcov					sviňa							MPZ Islandu	americké mužské meno
					45 rímskymi číslicami								
osud													
2. časť tajničky													
úloha herca					vylieval					druh drogy			

Správne vylúštenie tajničky z č. 6 znie: **Každý má pravdu, pokiaľ sa nemýli.** Knihu posielame Jurajovi Murinovi do Osádky.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

BOJOVNÍK

Vydáva Slovenský zväz protifašistických bojovníkov • Šéfredaktor Dr. Vladimír Mikunda, editor Dr. Vladimír Dobrovič, redaktorka Mgr. Adriana Mikundová, tel. 02/38 10 49 48 • Internet: www.szpb.sk, e-mail redakcia: sefredaktor@szpb.sk, bojovník@szpb.sk, zlata.haringova@szpb.sk • Redakčná rada: predseda – Viliam Solovič, tajomník Dr. Vladimír Dobrovič, členovia – Doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc., JUDr. Ján Fančovič, Dr. Anton Hoffmann, Mgr. Lubomír Jančo, Doc. PhDr. Viliam Longauer, CSc., JUDr. Jozef Pupala, PaedDr. Jozef Rodák • Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Štúrova 8, 815 72 Bratislava • IČO 00177431 • Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú • Vychádza dvojtyždne, cena jedného čísla 0,70 € (0,44 € pre predplatiteľov) • Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty • Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a.s. • Účelové stredisko predplatiteľských služieb, Námestie slobody 27, 810 05 Bratislava, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk • Predaj v novinových stánkoch zabezpečuje MEDIAPRINT-KAPA, Pressegross, a.s., Vajnorská 137, 831 04 Bratislava • Tlač: DOLIS, s.r.o., Grösslingová 45, 811 09 Bratislava. Ročník XXXIX (LX) • Podávanie novinových zásielok povolené riaditeľom pôst pod č. 2606/93 zo dňa 27. 7. 1993 a RPR poštu Ba 12 z 15. 12. 1993 pod č. 191/93 • Index č. 49 036, ISSN 0323-2018 • Evidenčné číslo: EV 204/08

HISTORICKÝ KALENDÁR

20. apríl 1942 – Náčelník hospodárskej správy SS nariaďuje mobilizáciu všetkých pracovných síl v koncentračných táborech na zvýšenie zbrojnej výroby. Na zasadnutí ústredného plánovacieho úradu nacistického Nemecka 30. 2. 1942 A. Speer odporučil, aby polícia a SS zabezpečili vyšší počet väzňov pre koncentračné tábory tým, že zasiahnu proti absentérom a pošlú ich do koncentračných táborov.

20. apríl 1944 – Londýnska vláda sa uzniesla: „Stav brannej pohotovosti štátu, vyhlásený... 23. septembra 1938... trvá bez prerušenia.“

Týmto relatívne nenápadným rozhodnutím získala československá generálska klika právny podklad pre vojenské ovládanie budúceho oslobodeného územia.

20. apríl 1945 – Adolf Hitler naposledy vychádza na povrch zo svojho bunkra, aby udelil Železnú krížku vojakom z Hitlerjugend.

21. apríl 1945 – Na čs. území vstupuje americká armáda a oslobodzuje mesto Aš.

21. apríl 1945 – Posledný rozhlasový prejav Josepha Goebbelsa.

22. apríl 1944 – Záverečné cvičenie 2. čs. paradasantnej brigády v ZSSR. Do tohto dňa jej príslušníci vykonali 13 559 zoskokov z balónov a lietadiel.

22. apríl 1945 – Hitlerova posledná operačná porada, pri ktorej sa rozhodol stiahnuť všetky zostávajúce vojská zo západného frontu a vrhnúť ich proti postupujúcim Sovietom do bojov o Berlín.

22. apríl 1945 – Čs. jednotky dobyli Polom a Grúň.

22. apríl 1946 – V Bratislave sa koná mohutná demonštrácia partizánov proti klérofašistickej reakcii v slovenskom verejnom živote.

22. apríl 2005 – Japonský premiér Džuničiró Koizumi sa na summite v Jakarte ospravedlnil za hrôzy, utrpenie a škody, ktoré jeho krajina spôsobila v druhej svetovej vojne.

23. apríl 1945 – Príslušníkov 1. čs. partizánskej brigády v Juhoslávii začlenili do pravidelnej Juhoslovanskej ľudovej armády.

25. apríl 1943 – Sovietska vláda prerušila diplomatické styky s poľskou emigrantskou vládou v Londýne.

25. apríl 1944 – Slovenskí židia Rudolf Vrba a Alfred Wetzler dorazili po úteku z koncentračného tábora Osvienčim-Brezinka po trojtýždňovom putovaní do Žiliny.

25. apríl 1945 – Ruské a americké vojská sa stretli na Labe pri Torgau. Boli to vojaci sovietskej 58. gardovej divízie 5. gardovej armády 1. ukrajinského frontu a vojaci americkej 69. pechotnej divízie 1. armády. Prvý kontakt na americkej strane nadviazal poručík Albert Kotzube, veliaci 26. čs. čelnej hliadky. Prvý sovietsky vojak, ktorého uvideli, bol prieskumník na koni. Pri tomto prvom stretnutí sa sovietski a americkí vojaci na seba len bez slova pozreli a odišli. Oficiálna slávnosť sa udiala o 16. hodine poobede.

25. apríl 1945 – V San Franciscu sa začala konferencia 50 štátov protifašistickej koalície, ktorá vypracovala Chartu OSN. Tá bola podpísaná 26. júna a do platnosti vstúpila 24. októbra, keď ju ratifikovalo päť stálych členov BR OSN – Čína, Francúzsko, USA, V. Británia a ZSSR – vrátane väčšiny signatárskych štátov.

26. apríl 1943 – Najvyšší sovietsky ZSSR vyznamenal vojakov 1. čs. poľného práporu v ZSSR za statočnosť v bojoch pri obci Sokolovo.

26. apríl 1945 – Ako uznanie za bojovú činnosť venovala Lomonosova univerzita v Moskve bojovú zástavu čs. zmiešanej leteckej divízie. V tento deň bola v Moskve odovzdaná. Minister národnej obrany generál Svoboda pri tejto príležitosti povedal: „Vy, ktorí ste absolvovali sovietsku školu a teraz bojujete po boku stalinského letectva, máte všetky predpoklady byť jedným zo základov novej československej armády.“

28. apríl 1943 – Z iniciatívy ľvovského guvernéra Vladimira Kubijoviča a haličského guvernéra Otta Wechtera začalo sa formovanie divízie Waffen SS „Galizien“. Na výzvu sa prihlásilo najmenej 70 tisíc Haličanov, 14 tisíc z nich sa stalo „dôstojníkmi“ na službu v zbrani SS.

29. apríl 1943 – Sovietske najvyššie velenie schválilo sformovanie 1. čs. samostatnej brigády v ZSSR. Mala 16 000 príslušníkov, 50 tankov, 280 diel.

30. apríl 1945 – Príslušníci 1. čs. armádneho zboru v ZSSR po prvýkrát vstupujú na české územie.

30. apríl 1945 – Červená armáda oslobodila Žilinu, Kysucké Nové Mesto, Považskú Bystricu a Ostravu.

1. máj 1945 – V Píerove vypuklo povstanie. Začiatok májového povstania českého ľudu.

3. máj 1945 – Oslobodením posledných obcí na území Slovenska (Klokočova, Korne a Makova) sa skončila 226-dňová bojová činnosť prebiehajúca na našom území.

3. máj 1946 – V Tokiu sa začal Medzinárodný vojenský tribunál pre Ďaleký východ proti 28 Japoncom obvineným z vojnových zločinov, zločinov proti mieru a zločinov proti ľudskosti. Trval do 12. 11. 1948. Zo zločinov proti mieru bolo obvinených 25 vojenských a politických predstaviteľov. Vyše 300 000 japonských občanov bolo obvinených z vojnových zločinov a zločinov proti ľudskosti, väčšinou z týrania a zneužívania väzňov.